

De mystica theo

Incipiunt consideraci
ones Venerabilis ac egregij sa
cre Theologie p̄fessoris Maḡri
Jobis Gerson Cancellarij eccle
sie parisi. de mystica theologia

Prologus.

Excitemini.

Procedite euāgelio
Mar. i. **A**stringite
me p̄missio nouis
sima illud aggre
di q̄d vestram expectationē repe
tere nūc sentio / ostendē scilicet **A**n
cognitio dei meli⁹ p̄ penitentem
affectū q̄ p̄ intellectū inuestigan
tem habeat. vbi enī debeo. si for
te p̄hs aspirāte conatib⁹ deo po
terit studiū meū eo ip̄a ad ōnem
intelligētiam deducē q̄ sup theo
logia mystica h̄ est occulta diuin⁹
traxit **M**onysi⁹ edoc̄ nō dubiuz
ab illo qui ait **L**oq̄mur sapiētiam
apud p̄fectos sapientiam in my
sterio que abscondita est. **C**on
ari p̄terea meditor si ea q̄ de cōtē
platione. meditātōne. raptu. exta
si. et de excessu mētis. de diuisione
spiritus et anime et sib⁹ doctō
res eleuari sc̄ptis reliq̄runt potue
runt ita palā fieri q̄ quodāmodo
reuelari vt alij ab expertis quales
rari sūt possint intelligē aut saltē
fixe credē sc̄os illos viros habu
isse sciētā longe altiozem a natu
ra cōi q̄s ad supmentales rapuit
excessus diuina cōtēplatio **D**icā

logia CCCxxliij

vero q̄d frequēs ē apud vnūquē
q̄ in aggressu alicui⁹ vel isolū vt
ardul. trahi quippe solet anim⁹ in
varias ptes p̄ varietate rationū
op̄is **H**ec ip̄e pluries noiatim in
re p̄senti **T**ractatur⁹ itaq̄ mate
riam q̄ nulla s̄blimior ē. nulla di
uinitoz sed nec vlla q̄ri difficilior
sicut nulla pōt salubrior inueniri
vtpote in q̄ n̄c felicitatis cardo
figit **E**ōremui ad aspectū mate
statis h⁹ sapiētie verens ne p̄scru
tator et⁹ volēs fieri opprimerer a
gloria. **D**ehinc expaui ne supba
p̄sūptio vexaret me **Q**uis enim
magna moliens nō impugnatur
ab ea? **E**ximui deniq̄ ne de curi
osa singularitate ne tarer quā du
ab⁹ vltimis lectōnib⁹ sceleris dōē
nauū **A**tuēo poterāt h̄c turbare
retro q̄ flectē pedes mee iuestiga
tionis ne p̄grederer si de sol⁹ viri
bus p̄p̄hs cōfiderem et nō in eo
q̄ dicit **Q**uerite d̄n̄m sp̄ **S**i p̄terea
cōstridus duplici officio publico
non deterrerer aspiciēs d̄n̄atio
nem sui pigri abscondentis talen
tum domini sui audiens q̄q̄ āge
lū apud thobiā q̄ opa dei reuela
re q̄ ofiteri honorificū ē. **D**eniq̄
si primuissz sapientia ea q̄ omemo
ram⁹ nō dixisset de sapiētia **Q**uā
inquēs sine f̄dione didici et sine
inuidia cōsico et honestatē illi⁹ nō
abscondo **Q**uod autē de iactātia
additū est vtinā q̄ gloriat⁹ in d̄no
gloriet **Q**uis assecurabit homo
uiuens sup terrā etiā si sup astra
reli posuerit nidū suuz etiā si in le

Prima pars

Et cōtēplatiōis dormierit Etia
si māna deuotionis absconditum
gustauerit Quid hec omnia? Quis
non expauescat horrore vehemē/
ti qm̄ a celi palatio detrahit̄ ē luci
fer. a medio lapidum ignitorū in
sterq̄liniuz dānatiōis? Qm̄ in die
ll a duob' exītib' in lecto vnus
assumēt' et ali' relinq̄tur Qm̄ demū
filij israel pstrati sunt i deserto q̄
pane celi vescerant et inimicos su
os eos qui mentiti sunt ei cibauit
dñs ex adipe frumētī et de petra
melle saturauit eos Ne si si glaz
meā q̄siero. illa plus nihil ē Illa
nihilomin' odemnabit me Ne si
gloriar' fuero in dānatiōe mea
et i nihilo/terreat aplica tuba Et
inōt habuero pphetiā et nouerim
mysteria oia et oēm scientiam et
si habuero oēm fidē Ita vt mō/
tes transferam. charitatē aut nō
habuero nihil sum Quis autem
ē ritus est sine miraculo charitatē
se habē? Quis scis paup homun/
tio si lumen aliqđ intelligētē aut
aliqđ tepoz tenuis deuotionis vi
detur dari tibi seruo neq̄. et hoc
ad vtilitatez aliorū vt illuminent̄
vel calefant. tu vō instar cerei ac/
censi redigeris in cinerez? Auerte
hoc misericordissime deus. etsi de
te loquendū est si in te exultandū
exultem' cū tremore et doceamus
cū humilitate querēdo vnicā glo
riam nois tui p seruos tuos do/
minos et fr̄es meos q̄bus ideo
de secretis sapiētē tue loqui velle

De mystica

mihī videor vt dimissis interiz ste
rilioribus studijs diuaricantibus
aim ad mlta inflāmet eos vbum
spūs tui q̄rē te. i simplicitate cor/
dis intelligē Porro q̄le est illud
vacate et videte quoniā suauis ē
dñs Stimulent' postremo sp̄i nō
ita soli tradere se intellectui ip̄z e/
rudiedo q̄ affectus aridus. imo
passionib' horrescēs et sordescēs
deserat Nam apud quos alios
aut quonā pot' loco altero do
ctrina hec de theologia mystica
tradi potest? Q̄ si hoc ipsum au
tingere qđ opto denegatū fuerit
ignoscat peccis nris deus et plim
qđ habē mihī videor desiderium
aut tollat si impiū est et si fallos a
si recte cōsci' sū iustificet me i iusti
ficationibus suis ille q̄ desiderū
paupm exaudit et p̄parationem
cordis eoz audit auris sua Iudē
caē pupillo et hūili vt nō opponat
vltra magnificare se hō super ter
rā? Hōis itaq̄ plocutis precipue
ad fodiendū de pfūdo hūilitatis
locū q̄ sine collapsu tota dicēdoz
fabrica solidetur Et ab oratione
more diuini dionysij sumēdo exor
dium explicabo materiā dñūctūz
p consideratōes seu annotationes
in modū caplorum q̄tin' auditor
recreetur infuallis et non otinua
ofusaq̄ locutione lassetur Nihil
q̄q̄ noui allatur' suz qđ nequeat
in alijs s̄ctorū libris inueniri/ ab
eis nimirū quid omissū est? h̄ eozū
sententias meo ordine ac verbis
explicabo

theologia

Traetat iste de mystica theologia gl'it. cōsiderationes continet et octo ptes habet seu materias principales. Prima pars est de q̄busdam preambulis ad theologiam mysticam et a prima cōsideratione vsqz ad nonā iclusive. **S**ecunda est de natura aie rational' et sex potētis ei' a nona cōsideratione vsque ad decimamseptimā. **T**ercia est de lūositate dictaz potentiaz a decima septima cōsideratione vsqz ad vicesimā p̄mā. **Q**uarta de cōtemplatione meditatione et cogitatione a vicesima prima vsqz ad xxvi. **Q**uinta de trib' oculis anime et de trib' affectionib' correspondētib' l' xxvi et xxvii. **S**exta ē de acq̄sitione theologie mystice et de decem ei' differētis ad theologiam speculatiuā a xxviii vsqz ad xxxv. **S**eptima est de amore et ei' triplici p̄prietate et ubi de raptu et extasi a xxxv. vsqz ad xl. **O**ctaua ē de vi amoris q̄ amātem vnit cū deo et stabilitat redescē facit a q̄dragesima vsqz ad finē.

Sequit' prima cōsid.

de triplici theologia scilicet p̄pria symbolica et mystica.

Aliqua ē theologia mystica ultra eam q̄ vlt' symbolica vel p̄pria nominatur. Ita enim sepate tractauit de ea sub p̄prio titulo beatus Dionysius a sc̄cio diuinorū secretorū Paulo vocat' Cum enī scripsisset de theo-

CCCxlo

logia symbolica que vtiē corporis similitudinib' trāslatis ad deū vt q̄ ē leo lux agnus lapis et silia p̄m quā dicit' de' omninomi'. **C**ū preterea tradidisset theologiam p̄pria p̄ quā ex effectib' reptis in creaturis p̄bitiz p̄ficiozib' adceptatis cōsurgim' ad affirmāndum aliq̄ de deo vt q̄d ē ens et vita a quo omnib' deriuatū est esse et viuere. **T**andē ad didit modū iueniēdi deū p̄fectiorē ceteris q̄ p̄ abnegatōem et p̄ excess' mētales tanqz in diuina caligine videat' de' hoc est in occulto et in abscondito ubi posuit tenebras latibulum suum q̄d attendens vn' ex p̄his sub assertōe clamauit. Vere tu es de' abscondit'. p̄pterea h' liber intitulatur de Theologia mystica. **M**ysticum autem int̄pretat' absconditū. **P**rim' liber deest apud nos. **S**ecund' at de diuinis nōib' appellat' tractat abnegatōem. **C**ōsi. q. similitudinū et explicat. **T**heologia mystica int̄it' ad sui doctrinā exp̄iētis habitis ad intra in cordi b' animoz deuotoz. **S**icut alia duplex theologia ex his p̄cedit que extrinsec' cōstēdūtur. **C**ōcors enīz omniū doctoz ē sententia q̄ theologia mystica p̄cedit per abnegationes vt q̄ deus non ē leo bos lapis etc. **Q**uis aut' diceret q̄ theologia mystica solaz abnegationem cōstēct' nihil relinquēs de deo positue cognitū vlt' exp̄tū? et sane cū anima nō nihil opetur et

Prima pars

nō nihil patiat in tali statu cōstituta vt aliqd expiatur necesse est **I**lla autez expientia q̄ intrinsec⁹ habet nequit ad cognitionē intuitiuam v̄l immediatā deduci illoz qui taliū inexpti sūt. quē admodū null⁹ posset docē p̄fecta intuitiua q̄ cognitione que res est amor apud illum qui nūq̄ amasset. que similit̄ res est gaudiū aut tristitia aut alia ex passionib⁹ intrinsecis aic si nūq̄ aliq̄ tali passiōe fuisset affect⁹ **H**oc idē de cecis respectu colorū. ⁊ de surdis respectu armoniarum ⁊ sci solet sbas vero cognitiones expimētales de deo interi⁹ vocant s̄cti varijs nominib⁹ sicut p̄o rei varietate multiplicatae sunt sup numerum **V**ocant at̄ contemplationē. extasim. raptum liquefactionē. transformationē. vnionem. exultationē. **J**ubilū esse supra spiritū. rapi. .s. in diuinā caliginem. gustare deū. amplecti sp̄o suz. osculari eum. zignere de deo. et parē verbum **I**ntroduci in diuinā cellaria. inebziari torrente voluptatis. currere in odore vnguentorum suozū **A**udire vocem eius. intrare in cubiculum. in pace in id ipsū dormire ⁊ requiescere zc.

Consi. in. **A**nime rōnalis capitacitatē et iudiciuz ponit ⁊ idote recte sentiētis cognitionem docto p̄fert p̄ho

Theologia mystica sicut inicitur expientis p̄fectiori certitudine cognitis **I**ta perfectior atq̄ certior debet iudi

De mystica

Null⁹ ambigit animaz rationalem p̄cellere. tuz i essentia. tum in virtute et opatione supra quas libet alias creaturas post angelos a quib⁹ minorata ē paulo minus. p̄pterea si p̄ ea que facta sūt cognoscitur de⁹ sempiterna q̄q̄ virtus ei⁹ ⁊ diuinitas. ipse sane in illis effectib⁹ vel ex illis amplius cognoscetur quos p̄fectiores esse constat et certū q̄a certiores **E**x pimentū quippe q̄le erit ab extrinseco certum si illud qd̄ in intrinseco fit non certissimū ab anima expiente iudicetur? **E**x quib⁹ elicio pulcrum corollariū **O** si p̄bia dicatur scientia omnis procedēs expientis mystica theologia v̄l erit p̄bia **E**ruditiq̄ in ea quolibz aliunde ideote sint. p̄bi recta ratione nominant̄ **I**nde x̄ps exultaui sp̄u **C**onfiteor tibi inquit p̄f dñe celi ⁊ terre quia abscondisti hec a sapientib⁹ ⁊ prudētib⁹ et reuelasti ea puulis **I**ta pater quia sic placitū ē ante te non merituz **V**n̄ ⁊ sapiētia a puulis locuta ē ⁊ lex dei puulis dat intellectū

Cōsi. in. **O**stendit non posse quenq̄ p̄tingē ad interiora spūs nisi doctū ⁊ experientia refertum.

Theologiā mysticā quā quis null⁹ attingat p̄fecte ignozatis ei⁹ principis q̄ p̄ explētiam interiorē accipiunt **N**on est tamen ab eius doctrina vanda vel accipienda desistēduz **S**imili modo in ceteris scientis

theologia.

philosophicis facit primam partem esse perspicuam Ignorato quippe quod ignis est calidus et aqua frigida et quod eclipsis lune sit per inopositidem terre diametraliter inter solem et lunam et ita de similibus. Conclusiones ex talibus deducte non sortirentur certitudinem nisi qualiter habent de principibus aut minoribus Cognitio autem principiorum in casu non si habentur habentur per solam fidem et credulitatem per quam narrantur et experientis asseruntur. Nihilominus pro scilicet parte considerationis addamus quod paucae sunt aut nulle scientie naturales ad quas tractandas et addiscendas venient multi qui talium scientiarum principia acceperint ab experientia propria Sed multa ex aliorum approbationis assertioibus presupponunt Sic Ptolomeus in astronomia. Sic Hippocrates et Galienus in medicina Sic alij in istis et alijs scientijs studiosi fecisse quod dicitur quod facere cognoscunt hoc viderunt Pythagoras Plato Aristoteles et philosophus non Paulus Quorum primus indicabat discipulis suis ut per quicumque scilicet scilicet dicitur suis crederent Alius dicitur sumendum esse ex credulitate compendium Tertius ait addiscendum oportere credere Quartus filia pene verba posuit in dissimili materia Oportet inquit accedente ad deum credere

Consideratio quinta

arguit presumptionem in eruditis et in intimam experientiam profert omnibus alijs locum dicitate. sapore. et perspicuitate.

CCCxvi

Quia nemo scit quod sunt spiritus nisi spiritus quod in ipso est propterea discolori sunt et nequaquam mystice theologie idonei auditores quod nolunt credere ut tamen intelligant Veritas hec tum ex se ipsa probatur tum ex auctoritate prophetica roboratur Nisi inquit credideritis non intelligetis. tamen denique ex precedenti satis patet Illos et diuerso possibile est multa cognoscere per aliorum traditionem quam fidem prestabunt eis que sancti viri experti talium. asserunt tamen in sermone quod in scriptura quibus in nullo credere attendite per eos quod incivile quod discolorum quod impium. eos itaque fallere velle ceteros nullo pacto suspicari patitur eorum veracissima sanctissimaque probitas. nisi lucro nulli quam honori inhians nec odio vel alia passione victosa laborans Falli autem eos posse in experientia taliter circa quod alia proximis quod putaretur. Adde quod non unus aut alter ista dicitur. sed mille innumerabile sunt assertiones talium. eorum dissimile dicentium theologia mysticam per experientiam intimam colligi Eadem quoque longe sublimior et ultra quam dicit valeat locum dicitur sapientiorum quod et perspicaciorum existit supra ceteras cognitiones ab extrinseco venientes tanquam ille serpens inter herbetes et inertes. Ita liberrimis alis circumvolans et evolans supgradatur universa Quod si nullus est qui sibi discedi de suis experientijs interioribus asserenti ferret equo animo quod incivile sit et irrationabile imo

Prima pars

quod destructiuum omnis socialis concordie inter homines si tot et talibus summe probitatis et excellentie viris fides negetur. Ipsi viderint qui non credunt.

Consideratio sexta ostendit affectiones internas non posse plenarie verbis exprimi.

Operaciones interiores per se in affectu non ita clare preferuntur nec ita possunt scriptis tradi sicut sentiuntur. Et hec est ratio que apostolus dixit se audisse arcana verba que non licebat homini loqui quonia illa minus potuit tradere beato Dionysio exempli gratia. quod acceperat. Rursus beatus Dionysius precepit ex verbis apostolice scriptis derelinquere fas habuit. Cuius rei sensibile exemplum est in speculis semet quodam ordine aspicientibus. Obscurior est itaque imago in primo speculo quod res ipsa. imago deinde prime imaginis sub obscurior est in secundo speculo et ita deinceps in tertio quarto et ceteris quousque mutua reflexio cesset et anelcens.

Concl. xvii. ponit causarum iudicio quomodo erratur circa doctorum traditiones que videntur contrarie cum sint summe intelligibilibus concordantes.

Difficile est hominem minus expertum deuotorum affectuum plus in eorum disputatione eruditum inueniri. Capiamus ex similitudinibus argumentum Medici

De mystica

na quedam multa continet que in solis expertis fundata supra que sunt. Artum nihil prohibet quodam in expertos talium meliores esse ratiocinatores expertis. quonia in ceteris a natiuitate potest inesse cognitio rationalium magna de multis que per visum solum primitus habita sunt a multis alijs. Ita enim de beato Didimo cetero tradit interpretis eius hieronymus quod in disciplinis illis que visu capiuntur ut sunt mathematice scientie fuit eruditissimus quas scientias multos videntium oculos suis constat penitus ignorare. Cur igitur in re nostra par euentus negabitur ut homo parum vel nihil deuotus possit aliorum deuotorum scripta studere conferre ad inuicem. vnum ex alterocludere vel elicere impugnare vel fulcare. Hoc modo itaque de fidei articulis utique non expertis quotidianum exercitium theologice schole facit. Hec etiam ratio iuncta ceteris facit concordiam inter dicta sanctorum que rixari videntur ad inuicem quibusdam dicentibus quod soli boni et deuoti cognitionem dei veram accipiunt. alij contradicentibus multos ex paganis multos que ex theologis necessissimis scire plura de deo. nimirum cum et ipsi demones credunt et contremiscunt. Primi itaque de scia experimentatiua theologice mystice. Alij de ratiocinatiua theologice symbolice vel proprie mystice loqui volunt.

Concl. xviii. ostendit fructum huius libri et quomodo in ea erratur qui eam tradunt vel

tradiderunt et quomodo sit vel a quibus examinanda

Expediit scolasticos viros etiam deuotionis expertos in scriptis deuotis Theologiae mystice diligenter exerceri dummodo credant eis hoc ideo dicitur primum quia quis nouit si tantum ipsis ex familiari talium colloquutione aggrauabitur ut solet quidam amor et ardor experiendi ea que sola interim fide tenent et que docta ratiocinatione deserunt ad inuicem Ignitum eloquium tuum vehementer ait ps. et seruus tuus dilexit illud Quis autem appropinquauerit igni et vestimenta eius non ardeant vel calcantur? Rursus aliter fructus est pro illis quos predicatio supra ab hominibus doctrina poterit accedere ad amorem dei iam preceptum remanente etiam frigidum pectore eius qui loquitur. ut ex voce pice que se non intelligit venit homo audiens ad conceptus filios quales essent si voces huiusmodi articulate ab homine formarentur Denique optimum est multos habere deuotionem non secundum scientiam quales procul dubio pessimi sunt ad errores etiam supra inuotatos si non regulauerint affectus suos ad normam legis christi Si preterea capiti proprio proprie. s. prouidentie inheserint spreto aliorum consilio. hoc in Begardis et turlupinis manifestum fecit experientia. dum itaque sequebantur affectus suos sine regula et ordine postposita lege christi presumptio nequissima precepti

tauit eos ut dicerent hominem postquam ad pacem tranquillam spiritus uenisset absolutum esse legibus diuinarum preceptorum quam pacem in eis causabat angelus sathane transfigurans se in angelum lucis. hoc modo simulans pacem valde siles illi paci quam apostolus dicebat omnes experire sensum Propterea necesse est pro argutione aut directione talium esse viros studiosos in libris eorum qui deuotionem habuerunt secundum scientiam. eosque nihilominus communitos velim ne citius debito dancare presumant personas deuotas simplices in suis affectibus admirandis Ibi nihil aduersum vel fidei vel bonis moribus palam inueniunt sed aut ueneretur incognita sed silentio suspensam tenentes sententiam. aut concilio peritorum examinanda remittant. peritiores autem sunt quos utraque instructio reddit ornatos una intellectus et affectus altera quales fuerunt Augustinus sanctus thomas Bonauentura Guilhelmus parisiensis. et ceterorum admodum pauci cuius raritatem causam inferre conabimur Denique additum est in consideratione dummodo credant eis Alioquin ipsi talia scrutantes deficerent scrutino et non nisi laqueos infidelitatis sibi met acquirerent. et densioribus tenebris circumuoluti secarentur

Secunda pars principalis est de natura ani

Scda pars

me rationalis et sex potentis ei?
In nona consideratione vsq; ad decimam septimam Ordine vero nona consideratione modum ostendit procedendi in hoc ope. exclusis minus seruentibus proposito/manens circa anime proprietates

Expedi ad ipsius Theologie mystice cognitionem speculatiuam adquirendam naturam anime rationalis et eius potestas tam cognitivas quam affectivas cognoscere Consideratio hec de se perspicua est quoniam ignorata natura ignoratur eius passiones Positis ergo eis que ostendunt aliquid esse Theologiam mysticam tradendo sub quodam generalitate quemadmodum proficit et pro quibus proficit suum studium eniti volumus adducere in communem intelligentiam si deus annuerit qualis sit hec Theologia mystica et in qua vi anime reponitur que ratione operatur quo fructu quo ve sine acquiritur. quod fieri ignorata anime natura nullo pacto potest Et quoniam doctrine modus optimus est per resolutiones abstractiones dum fiunt vel vsque ad prima principia per se nota. vel vsque ad simplices rerum quidditates eas a confusione accidentium et ab inuolutione circumstantiarum forinsecarum. placet hoc loco ipsam simpliciter aie substantiam discernere quodammodo in varias denominationes iuxta multipliciter affectum ab ipsa eadem producibilium ut dicat talis quod talium elicitiua est et altera

De mystica

quia aliorum In hoc itaque mihi videtur formalizantes agere laudabiliter docte et acute per resolutiones huiusmodi queant fieri quemadmodum apud mathematicos abstractio a motu et a materia. fit etiam abstractio puncti a trina dimensione. lineae a duplici. et superficies ab una Attamen affirmat ultra quod propter omnem operationem intellectus illa sunt in rebus taliter penitus qualiter intellectus abstrahens ea imaginatur quod sunt vniuersaliter quod distincte eternaliter et cetera similia Ego proculdubio tota sententia dissentio ab eis quod non intelligo qua ratione istud dictum preterit in diuina simplicitate pro vero possit vel sano sustineri neque propterea abstrahentium est mendacium. quoniam etsi nature rerum sic se habeant ut intellectus negocians circa eas possit uti talibus abstractionibus ad faciliorem intelligentiam nihilominus scire debent non taliter distinguere rem eandem qualiter potest eam intellectus in distincta discernere Alioquin res eadem a se ipsa reali distinctione differret Ita enim potest intellectus concipere exempli gratia quod voluntas productiua volitionis differt realiter a voluntate que volitionem elicit. sicut quod in eadem essentia anime intellectus et voluntas existentes ab eadem essentia quolibet ex parte rei distinguuntur Sed hec materia minus utilis est quam ut nos sua impugnatione longiori sermone deti

neat **A**b artistis p̄terea logicis ⁊
 methaphisicis poti⁹ q̄ a theolo
 gis presupponēda ventilanda q̄
 est. presertim dum de Theologia
 mystica p̄monē habeam⁹. **D**ica
 mus ergo de anima rationali q̄
 ipsa pro diuersitate officiorum vi
 agibilium distinctas vires habz.
 distinctas inq̄ nō se sed nomine
Ita enim virtuosa est ita fecūda
 quodammodo ipsa eadē existēs
 quēadmodum si stineret in se ta
 les virtutes realiter vel aliter ex
 pte rei differentes imo eo ampli⁹
 quo virtus non tam vnita q̄ vni
 ta fortior est se ipsa dispersa. si
 cut sapientia in deo p̄fectior ē p̄m
 deductōnē vt aug⁹ vult locis plu
 rimis de trinitate qz est fortitudo
 iusticia. et bonitas. et ita de ceter
 ris p̄fectionib⁹. q̄ si ab eis q̄libet
 distinctiōne secernatur **Q**ui alit̄
 capiunt viderint q̄ recte **E**go sa
 ne non capio **A**ttē sic vtamur in
 p̄posito quasi vires anime essent
 penit⁹ in natura distincte diuidē
 tes p̄mo aiām rōnalē in intelligē
 tiam simplicē. scdo in rōnez. etio
 in sēsualitatē vel aiālitatē vl̄ potē
 tiam cognitiuam sensuālē et hoc
 quo ad vires cognitiuas. h̄ q̄ ad
 affectiuas p̄portionabiliter **P**ri
 mo in sinderisim seu mētis apicē
 Secundo in voluntatem vl̄ appe
 titum ratiōnalē **T**ertio in appe
 titum animale quārum virium
 inde mox docebim⁹ p̄rias rōnes
 simplicitatem intelle
Consi. t. tus explanat prout

of lux anime ⁊ angelo siml ⁊ dei
 rapax et quomodo varijs nomi
 nibus in scripturis significetur
Intelligētia simplex ē vis aīe cog
 nitiva suscipiēs im mediate a deo
 naturalem quādam lucem **I**n q̄
 et p̄ quam p̄incipia p̄ima cog
 noscuntur esse vera et certissima
 terminis apprehēsis **P**incipia hu
 iusmodi nominantur aliq̄n digni
 tates aliq̄n cōes animi cōceptio
 nes. aliq̄n regule p̄me incōmuta
 biles et impossibiles aliter se ha
 bere vt q̄ de quolibet affirmatio
 vel negatio. q̄ totū est maius sua
 pte. q̄ intellectiū p̄fecti⁹ est nō in
 tellectiū. q̄ spirituale corporali.
 ceteris parib⁹. q̄ si homo intelli
 git homo viuūt et similes. **Q**uā
 vero sit illa lux naturalis **D**ici p̄
 probabilē **A**ut q̄ aliq̄ dispositio
 cōnatural et decreata anime quā
 aliqui vocare videntur habitum
 p̄incipiorū. vel probabilē q̄ est
 ipsamet anima existēs lux q̄dam
 intellectualis nature deriuata ab
 infinita luce p̄ime intelligentie q̄
 deus est. de quo **J**ohes **E**rat lux
 vera que illuminat omnez homi
 nem venientem in hunc mundum
Et p̄s **S**ignatū est sup nos lumē
 vultus tui domine. **P**orro qz p̄m
Pro. vii. c. de diuinis nominib⁹
In p̄gressu rerum a deo fit con
 catenatio quedam vt infimū sup
 mox sit primū inferior **A**ngelus
 a quo minoratus est paulo min⁹
 hō qm̄ est intelligentia simplicior
 homine habz in sua natura illud

Secunda pars

quasi infimum quod homo habz in sua natura supmum vt fm hac intelligentie vim diungantur absqz medio alterius sp ei duo intellectus angelic⁹ et human⁹ qsi medium sit aliqd inter animā rōnālē et deū **C**ontradicit autē Aug⁹ qd nihil esse superius mente nra dicit preter deum **A**ttamē qd negauerit angeluz eo mō recte dicitur supiorē aia nra et deo primiorē q̄ pfectior est nullus vtiqz **D**icam⁹ idcirco qd vterqz a deo eque immediate tria suscipit que sunt natura gratia et gloria **S**z in reliquis sicut est inter angelos hierarchicus ordo. sic angelorum ad homines secundum tres actus hierarchicos quos frequēter nominat Dionys⁹ qui sūt purgare illuminare et p̄ficere et hoc respectu gratiarū et p̄fectionū secundarum **V**eniqz vis hec intelligentie simplicis qnqz nominatur mens qnqz celum supremū qnqz spirit⁹ qnqz lumen intelligentie. qnqz vmbra intellect⁹ angelici qnqz lux diuina **I**n qua veritas incōmutabiliter lucet et cernitur non nūqz vero scintilla vel apex rationis

Considerat. undecima

rationis vim exprimit quomodo nunc intellectui nunc sensualitati deseruit duplici nomine appellatur

Ratio est vis anime cognoscitiua deductiua conclusiua ex p̄missis **E**licitiua

De mystica

quoqz insensatorū ex sēfatis et abstractiua quiditatur nullo organo in opatione sua egēs **H**ec de scriptio p̄ vltimam p̄ticulā notat differre rationem a sēfualitate q̄ vtitur organo **P**er alias at ab intelligentia simplici secernt. **C**ui⁹ opatio magis attendit in receptione cognitionis simplicis a superiori luce deo. q̄ attendatur in deductione conclusionum qd est p̄prium rationis. siue p̄incipia sūpta sint ab experientijs p̄ sens⁹ siue illa sibi presentauerit ab alto simplex intelligentia **E**x hoc hō duplex vsu rationis nūc a superiorib⁹ p̄incipijs per se notis in lumine intelligentie simplicis. nunc ab inferioribus que per experientiam adquiruntur vt qd ignis est calidus sortitur ratō duplex nomē vt dicat portio rōnis superior portio inferior. vt preterea dicitur habere duas facies. vnā ad superiora. ad inferiora alteram **I**mo ex hoc ponitur cōstitui velut in orizonte duorum mūdōrū spiritualis. s. et corporalis **E**t ex portionem rationis superiorē nomine viri et inferiorē nomine mulieris appellam⁹ **T**atuz enī viuacitatis et virtutis habz ratio dū superiorib⁹ intēdit resp̄cū illi⁹ quā extrahit ex inferioribus q̄ntū vir a muliere differt i dute **P**ostremo ratiōi quādoqz alia nomina tribuim⁹ vt qd ē celū mediū i aia. qd ē in vmbra intelligentie simplicis sic intelligentia simplex in vni

bra angeli et angel' in ymbra dei

Consider. duodecima

diuidit sensualē virtutem quōd p̄cipit interioribusq; sibi deputatis quō trāsmittit lucide declarat.

Quis cognoscitua sensualis est vis anime vtens in sua opatione organo corporeo tam exteriori q̄ interiori ad ea que sēnsibilia sunt p se v̄l p accidēs cognoscēda. Cōtinuo apra est dfa h' d'utis ad duas d'utes p̄cedētes. Cui' mltiplex est officiu' multiplex q̄q; appellatio. Nā cum accipit immediate motiones obiectales rerū exteriorū et sic dicitur sens' exterior in quib; distinct' qu' sunt vis' audit' gust' olfact' tact'. Due recipit immediate sensatōes factas in his quib; sēnsib' iudicās inter eas. sic est sēl' cōis. Due cōiter ex iudicijs vel sensationib' factis in sensu cōi componit et diuidit et sic dicitur imago v̄l fāntasia vel virt' formatiua. Esti ex sensatōis elicit insensata hanc estimatiuam nominam' que de p̄ficuo v̄l nociuo d'judicat. Due p̄terea sūt vires retentiue specierū in absentia. Una pro sensu cōi q̄ imaginatio q̄q; nominatur. Altera p̄ formatiua et estimatiua cui memorie nomen inditū est. Quarū omniū virtutū cum suis organīs āplioz manifestatio (qz ad p̄is negociū ista sufficiūt) ad naturales et medicos referat'. Porro vis hec cognitiua sensualis nūcupatur. aliqñ

animalitas. nonnūq; sensualitas q̄q; celū primū vel infimū q̄q; imaginatio q̄q; ymbra ratōnis. In qua rursus ymbra varij gō' pro varietate suozum officiozum designant'. Est itaq; sens' exterior nouissima lux potentie cognitiue q̄ deficit vel occidit in potētia solū vegetatiua v̄l nutritiua. dehinc sensus cōmunis (habēs sub se hāc lucem quasi in ymbra sua) reponitur in ymbra fantasie. Sicut fāntasiam in ymbra estimatiue et hanc in ymbra rationis collocamus.

Cōsideratō tredecima

agit de affectiuis potētijis in genere et species earū subdiuidit.

Quilibet potentie cognitiue correspondet p̄portio nalis virtus affectiua. Cū enim apprehenditur aliquid a potentia quōd est oueniens sibi vel disco nueniens q̄ sub tali aliq̄ ratione sibi subijcitur. exprimur animā applaudere quodāmodo ad hāc apprehensionē si sit oueniēs v̄l vt cōueniens. q̄ horré si sit vt discon ueniens. Dicam ampli' nullū esse ens quōd nō habeat appetitū p̄portio nabiliter ad finem qui sibi iure diuine legis debitus est. Sed nō dicitur hic appetitus p̄prie affecti uis p̄terq; i rebus cognitione v̄lgentibus. Sunt igitur tres vires affectiue p̄portionales cogniti uis scilicet. Sinderis volūtas et appetit' sensitiuus.

Secunda pars

Consider. Decimaquarta

sinderisim mentis diuidit eius qz apprehensionem fm qua tendit de clarat cu nominib' appropriatis.

Sinderisim est vis anime appetitiua suscipiens immediatē a deo naturalē quamdam inclinationē ad bonum per quā trahitur insequi motionē boni ex apprehensione simplicis intelligentie presentati. Quē admodum namqz se habet intelligentia respectu veri primi et certi. Ita sinderisim respectu boni finalis sine mixtione malicie simpliciter presentati. Quā simplex intelligentia sicut non potest dissentire talibus veritatibus agnitione habita quō termini significant. Ita non potest sinderisim nolle positive principia prima moralium dū sibi per intelligentiā ostensa sūt. Verum vero possit ea non velle hoc est in suspensio se tenere cōis opinio asfirmatiuā tenet preter. Iuxta hoc tripl'r uti possum' nōie sinderisim. Aut put est inclinatio talis de cuius quiditate probabilitas ē vti qz talis qualem de quiditate simplicis intelligentie posuimus. Aut sinderisim dicit actum huius virtutis consequentem ex apprehensione huius intelligentie. Aut tertio dicit habitū ex actibus frequētatis ingentium. Non secus de intelligentia distinctio se offert per virtute vel per actū ei' vel pro habitu ex actibus derelicto. Sinderisim autē alijs nōibus appellam' vel habitū practi-

De mystica

cū principioz vel scintillam intelligentie ratione cuiusdā sue euolatiōnis et ardoris ad bonū vel portionem virginale anime. vel stimulum naturalem ad bonū vel apicē mentis vel instinctū indelebilē aut aliquo tali nomine ut quod est celum supremū in affectiuis potētis. Et ita proportionabiliter ad ea quod de potentia cognitiua dicta meministis

Consideratio **xx** variat nomen appetitus et fm hāc accipit virtutem appetit' rationalis.

Appetit' rationalis ē vis anime affectiua apta moueri immediate ab apprehensione cognoscitiua rationis. Hic appetitus si sit respectu possibilium nominatur quāqz volūtas. Si consideretur respectu actus a se eliciti dicitur libertas. Si sit respectu obiectorum non finalium et possibilium dicitur electio vel appetit' electiu'. Et respectu actuum imperatorum dicitur appetit' dñatiu' vel executiu'. Si sit volūtas exequendi ea quod iam electa sunt dicitur propositū. Et inclinatio ad hec exequenda dicitur conscientia. Nisi dicam' quod conscientia duo importat simul iudiciū et affectionē comitem. Si vero consideremus passiones motiuas huius appetit' rationalis sic dicitur generali nomine appetit' rationalis affectiu' vel affectio rationalis. Si autē sit respectu boni vel mali ut sic apprehensi per rationem ipse appetitus dicitur concupiscibilis. Si vero

theologia

illud bonū vel malum presentē
vt arduū irascibilē appellat. Quā/
uis s̄m p̄būm et sequaces he due
vires concupiscibilis ⁊ irascibilis
in sola sensualitate p̄prie radicent̄
Sed Aug^o. et theologorū aliter
v̄sus habet

Conū xvi ponit appetitū aia
lem non solum ho
mini sed et bestijs conuenire

Appetitus animalis vel sen
sualis ē vis anime affecti
ua apta moueri imediate
solū ab apprehensione sēsitua. Ad/
dita est dictio hec exclusiua soluz
ne nos vrgeat cōtrauerfia vtrin/
qz p̄babilis videlicet. An appetit^o
rational possit imediate ex cog
nitione sēsitua solū moueri sic p̄t
ex deliberatione rōnis. Hunc qz
appetitum in irascibilem et concu
piscibilem secernim^o p̄ eas que mor
dicte sūt obiectales ratōnes. p̄ter
hunc appetitum quidam posuisse
videntur sensum nature ad bonū
vel malum saluantes ex hoc mul
tos effectus mirabiles in animan
tantibus respectu tal vel fuge v̄t
prosecutionis qualismodi non p̄t
reddi causa ex apprehensione cog
nitionis sēsuā v̄t q̄ p̄sente hoste
et nō viso horrescūt p̄t cū tremo
re quodam. quod econtra fit am
ico presente. q̄ formica prouidens
future hyemi ingentē farris com
ponit aceruū. et ita de pluribus
absqz numēo. Quid dō mirādū si
corpa animaliuꝝ ducant̄ secretis
instinctibus vel pulsibus ad suos

CCCL.

fines quādo in corporibus alijs
min^o p̄fectis min^o qz organizatis
tot mirabiles ad suos fines p̄se/
quendos naturales tract^o inue/
nimus imo plurimi sunt rerū vari
arum ad inuicem tales tractus
quoz finē ignoramus vt ē tract^o
ferri ad magnetē. ⁊ maris ad lu
nam et aliorū ad alia. Hūc at sen
sum nature iam in om̄i re posuim^o
qui alio vocabulo lex nature vel
inclinatio natural^{is} v̄t directio itel
ligentie nō errantis p̄t nōiari. Et
nihil ab hac positione dissentim^o.

Tercia pars principa

lis ē de luminositate dictaz potē
tiarū a xvij cōsideratione vsqz ad
vicefimā p̄mam. Ordine vero xvij

Cōsideratio xvij.

A Ex iste potentie tres cog
nitue ⁊ tres affectiue lu
mina quedā sūt q̄ p̄ cōside
rationez lucis corporee facilius
cognoscunt̄. Itaqz sol iste natura
lis sic in efficacia virtutis p̄stātor
ē ceteri. corpib^o. Ita similitudinē ma
iorē hz cū spūalib^o ⁊ ad eoz cog
nitionē congruētiori manu ductiōe
deducit. Sic dicit beat^o Dion. v̄t.
de cel. hierarch^{is}. Est at sol illustra
tius alioꝝ. eoz insup q̄ alterabi
lia sūt calefactiu^o quozū duorum
pporcionata gerit in se natura q̄
libet rōnal. qm̄ lucz p̄ cognitionē
et calescit p̄ amorem. Vis p̄terea
effect^o p̄sertim immanēs p̄ouit^o
a tali natura rationali dici meret̄

Tertia pars

lumen aliqd aut ratione claritas in cognitua. aut caliditatis i affectiua aut simul vtriusqz Non enim forte contingit repire cognitionem que nō sit formalit̄ aut virtualiter quedaz affectio Sic affectio non videt̄ posse secerni qn sit qdam expūnetal cognitio. quippe neutra potētia effectū suū causat sine altera quoniā ad cognitiois causationem potētia affectiua sic ad affectionem generādam cognitua concurrat Effect⁹ autē semp sue cause quedā similitudo ē et imago Sic preterea videm⁹ lucem nō esse sine calore saltem virtuali Caliditas quoqz lucis pductiua reperitur Rursus quēadmodū lux et calor mutuo se fortificāt q in productione ignis facile est aduertē vbi calor flāmā q flāma calorem in generat Nō aliē existimādū ē virtutib⁹ istis cognitiuis q affectiuis qn ex mutuo cursu ordinato ad inuicē fit operatio et tanto maior atqz pfectior quāto virt⁹ quolibz cū qualibet extiterit vnitiōz Deniqz lux sol⁹ se diffūdit disparit̄ p varietate medioꝝ aliē i dēstratē aliē i raritate aliē i medio pspicuo q diaphano et peruiso. aliē in obscuro turbido q spisso atqz nubilo Quā similit̄ diffusionē variāt p̄p̄nuitas atqz distantia multiplex quoqz obstaculoꝝ vel speculorum dispositio non vnā reddit lucis radiantis imaginez Sed p diuersitate incidentiarū radiatiū varietatem Attēdamus interim

De mystica

diuinā lucem quadā pportionalit̄ similitudine solē se cōicere nō tamē naturali necessitate sed liberalissima et ḡuita charitate his quidē clar⁹ his vero obscur⁹ Pat enim se lucidius intelligētē q̄ ratōniz vtriqz limpidius q̄ sensui Exempluz sensibile ad hoc manuudendum est si diuersa vitra c̄posuerimus radijs solarib⁹ secūdu p̄p̄nquitū q distans p lineā rectā inter solem et oculū nrm Constat inter duo quolibz specula esse spaciū vbi lumen solis aliē et aliē inspicere posset Ita vt posteri⁹ lumē appareret quedam ymbra v̄ adun b̄ratio si ad precedens opatur Hoc in candelis disparit̄ lucentib⁹ nocturno tempore contra parietes inspicimus vbi lumē vnus alteri maiori collatū ymbra videtur si certis obicib⁹ sua lumina sit ofundi recernim⁹ Comparationes siles de opatione colorū h̄z passa aliē et aliē disposita aduertē facile ē.

Concl. xviii. sex potētiarum .i. multis opinionib⁹ tā theologorum q̄ medicorū et pb̄orū sensus sup hanc cloquitur

S Ex iste potentie non solū lumina quedā s̄ h̄ etiā qz luminosarū illustrationuz capaces inueniuntur ipas speculabiliter cōpamus Primum est oñdere qualit̄ sex iste potentie capaces sint luminosarū illustrationū Et hoc quidē agem⁹ modo manatiue p̄supponētes v̄itatez ab

alios fuerit non nisi qui diceret deus
 qui est lux vera illustrat animam
 nostram per se ipsum immediate non solum
 active et efficienter sed etiam formaliter
 aut quasi formaliter. **N**am inquit si
 cognitio creata hec potest. cur a cog-
 nitione increata istud auferretur?
Propheti cum nullam perfectionem depen-
 dentis subiectionis vel materialis
 inhesionis propter hoc in deo ponere
 appellat. **H**ec positio quia ad vita-
 lem quandam immutationem de ge-
 nere cause formalis magis quam effici-
 entis hanc immutationem manere refere-
 re. **D**icunt ex consequenti deum esse posse
 aie rationali cognitionem imo et
 volitionem et amorem et iusticiam non
 tamen immensam sed per capacitatem quodam
 activa seu vitaliter elevabili eiusdem
 anime rationalis. **C**ontra hanc ima-
 ginationem est parisiensis articulus quinquagesimus
Quicquid et **A**lgasiel de beatitudi-
 ne intelligentiis visum fuerint huius
 imaginatiois doctores fuisse. **N**on
 defuerunt alij ponentes lina quodam
 creata alia a substantia aie veluti
 quodam habitus inatos sibi esse insepar-
 abiles ab eadem essentia aie et quasi ab
 eadem effluencia seu pullulancia atque
 germinantes. **N**ec mirabilem quisquam
 si hoc aliqui dixerunt cum fuerit actus
 qua celebris opinio de potentijs
 aie intellectiva et volitiva talis quod ipse
 sint accidentia quedam in essentia aie
 radicata distinctaque ab ea. **N**ota
 est insuper comitis opinio quod in angelis
 ponit species omnium creatas ad
 salvandum quod cognitionem suam
 non accipit a rebus novam atque magis

habilem. **C**irca hoc dicitur contra-
 versis inter platonicos et peripatetico-
 cos. dicente aristotele peripatetico
 principe quod anima est tanquam tabula
 rasa in qua nihil depictum est. **P**la-
 tone contra dicente nunc addiscere
 non esse nisi quoddam reminisci
 quibus adhuc dictum istud a diversis
 varie exponatur. **U**na expositio
 tacta est de speciebus contractis quas
 platonici in anima nostra sicut nos
 in angelis posuisse visum sunt. **A**liis et
 contra certatim frustra huiusmodi spes
 ponit cum anima ipsa sit imago omnium
 rerum quod secundum conversionem ad has
 vel illas res actualiter in cognoscendo
 absque nova cognitionis alterius
 formatione quemadmodum
 speculum habens in se imagines rerum
 si esset virtus cognoscitiva ipsam
 cognitionem huiusmodi rerum in se
 met a semet accipet et propinquiori
 similitudine imagines tales sese cog-
 noscerent et in una re concurrerent.
Illa res per hanc sui cognitionem
 earum omnium quarum est imago cog-
 nitionem ostenderet quod quod mutatio
 de non cognoscere in cognoscere
 et contra difficulter non tamen omnino
 improbabile esset salubilis. **H**uius
 scilicet imaginationi contradicere
 parisiensis articulus. **D**icamus deinde
 illud in quo omnes fere conveniunt
 esse. scilicet cognoscere et affectiones ad
 quas tam actualiter quam habituales
 illustrantes predictas sunt potentias.
 quibus aliter et aliter. **N**am cognitionum
 alie se complere alie incomplere quodammodo
 in sola apprehensione. quedam in

Prima

assensu consistit. et assensuum non parua est diuersitas. Quidam sunt euidentes ex cognitione sola terminorum. alij per experientiam. alij per demonstrationes. Quidam vero sunt inuidentes et talium alij certi alij incerti. Alij causantur ex probabilitate rationum sumptarum per intrinsecas apparentias. alij per extrinsecas ut est auctoritas dicentis. Denique magna est diuersitas in irradiationem sensuale et rationalem. Sed et inter sensuales irradiationes tam ab extrinseco quam ab intrinseco distinctio multiplex inuenitur. Similiter in affectiuis actibus vel habitibus assignabilis esset varietas ad predictos cognitiuos actus vel habitus quorum naturam affectiuum describitur. Postremo fides nostra quoad hoc ponit multos habitus et quicquid actus infusos gratuitos in utraque potentia cognitiua et affectiua quam partiali collustratione et virtuali quadam irradiatione spiritaliter illuminatur anima nostra per istos ad hoc per illos ad illud. In numero talium sunt fides spes charitas tres theologice virtutes dona septem spiritus sancti prophetie et reuelationes et si qua sunt dona talia que diuidit spiritus unus et multiplex datus unicuique prout ut vult. Ex his itaque omniorum de susceptione luminosa illustrationum per has sex potentias perspicuum fit sicut addebatur quod ipsis speculis rationabiliter operantur predictarum potentiarum susceptionis purioris luminositate cum aduersio/

Consi. et

para

ne exemplo sex speculorum et angelorum cognitionem elucidat.

Inter sex potentias prenominate quanto aliquid fuerit purior et luminosior tanto ex se quam ex adiuncta illuminatione tanto fit ad theologiarum mysticam aptior habet aptitudinem in predictis potentibus ad theologiam mysticam intelligimus vel formaliter in se susceptiue sicut intelligentia capit eam vel ministerialiter et quodammodo dispositiue sicut sensus ad eandem predisponit qua consideratione hoc modo exposita nos ipsam ex precedente per similitudinem in speculo materialibus manifestam. Sint itaque sex specula sibi inuicem catenata et respicientia se mutuo ordinata ad lumen et calorem solis suscipiendum sibi propinquum et remotum nunc a superiori nunc ab inferiori. Costat quod speculum quolibet quanto erit purius in se et luminosius ab extrinseco tanto erit aptius ad operationem suam et aliorum in tantum quod ex mutua actione et reactione fiat splendor quolibet ex illis nisi aliud obsterit imo ex obsteratione varia poterit effectus aliquid reputa imago vel color resulta que absque concursu tamen nequaquam appareret. Vigilantem diximus nisi aliud obsterit quoniam speculum quod esset soli propinquum tanta radiatione eiusdem solis perfundi posset a superiori quod ipse actiones aliorum speculorum ab inferioribus non tam per tunc illuminaret quam obumbraret. Iohannes dicitur de intelligentia diuina quod a superioribus suam lucem capit quia tunc

theologia.

subobscurior aliqui crederetur ex
uersione eius ad potētiās collucē/
tes inferius quāuis in hoc diuersifi/
centur specula materialia quoni/
am spūalia duas facies habent
prestim ea quā nō vtuntē organis
corporalib⁹. Quorū speculorū spi/
ritualium tāta pōt esse virt⁹ tal⁹ vi/
gorū solidatio quā parit eque si/
ne detrimento potuerit a superiori
et inferiori pte lumina sua suscipe
et tenere suscepta. Hoc manifestū
est in āgelis et alijs confirmatis quā
simul eque cognoscūt tēporalia et
eterna quorū tenuē similitudinē et
imitationē gerunt aliq̄ ex viato/
rib⁹ ex speciali gratia et vehemēti
habituacione vt inferi⁹ dño duce
monstrabimus

Consi. xx. ostendit corruptio/
nem illarū sex potē/
tiarum et causam qua potuerunt
reformari

Specula materialia sicut
multotiens deformantur
et inficiuntur et corrupunt
in suis actionib⁹ debitis quāquā ab
extrinseco quāquā ab intrinseco nō
min⁹ incidit deformitas et infectio
in speculis spūalib⁹ sex potētiarū
quarum tres sūt cognitiue. affectiue
pari numero. Expiētia etiam sine
similitudine docet nos quā sepe tēpia
fāta smata et errores et fēde rep/
sentationes obiectales occupiscē/
tie. Preterea et passiones sordide
tetre et horride tanquā fumi quodaz
caliginosi vel infecti et venenosi
animas nras obnubilāt fedant

CCClit.

atquē omaculāt Prestim i pmaria
et nouella taliū apprehensione ve/
lut in pueris ab originali macula
que animā nram cū omnib⁹ potē/
tijs suis ad hāc miserabilem tra/
duxit agguationem vt e celestib⁹
ad trena et ab intelligibilitate ad
brutalitātē deploret mersam. Hō
inquit ppha cū in honore esset nō
intellexit opat⁹ est iumētis insipiē/
tibus et filijs fact⁹ est illis. Et insi/
gnis poeta Terrenis quā hebetant
artus moribūdaquā mēbra. Nihilomin⁹
ab istis emergē et sursum eniti
hec virt⁹ hoc labor est vt cū aplo
nra ouersatio sit i cel⁹ cōtra exela/
mationē satirici dicentis. O cur/
uas in terris aias et celestiu mā/
nes. In hoc p̄cipue versatur ip̄a
cuius naturā inq̄rim⁹. Theologia
mystica quā p penitētia et creduli/
tatem euāgelij adipisci et nō aliē
fas habem⁹ sicut restat ostēdētū

Quarta pars p̄cipa

lis agit de cōtēplatione meditati/
one et cogitatione vsq̄ ad. xxvi.
cōsiderationē. Ordine vero xxi. cō/
sideratio describit actiones potē/
tiarū s̄ generali diuisione

Quotidia clarioz Theo/
logie mystice possit habe
ri prodest inq̄rere quidi/
tatem cōtemplationis. Siquidē
appriate loquēdo sicut cōtempla/
tio est in vi intelligētie cognitiua
Ita i vi sinderis affectiua repo/
nitur mystica Theologia p̄ut in
fra dño illumināte docē conabi

Quarta pars

mur **S**upest igit recto ordine vt postq̄ describere studuim⁹ vires cognoscitias in homine ⁊ distinximus in genere tres virtutes cognoscitias .s. imaginationē rationem et intelligētā **E**t tres affectiuas proportionales que sūt appetitus sēsiu⁹ appetit⁹ volitū⁹ seu voluntas et appetit⁹ quidā supior q̄ sinderis nominari p̄t eo q̄ seq̄t apprehensionem intelligētie **N**unc ad s̄monē de actib⁹ eorū quantū ad rem q̄ tractatur ad elucidandū attinet veniam⁹ **E**t qz ne tiores sunt actus intellectiue q̄ affectie potente magis eniz s̄ doctrina tradendi sunt nō pigeat p̄mitus illos describē nominatim **S**unt autē tres termini generales q̄b⁹ maxime vsos fuisse video eos q̄ de cōtemplatione p̄ modū artis locuti sūt cogitatio meditatio cōtemplatō **E**t hi s̄mini q̄q̄ aliqui p̄miscue sumant ab aliquib⁹ sicut eandē rem p̄ ipsos significare cōtingit nihilomin⁹ distinctas habēt significationis rationes quas p̄ facile et difficile p̄ vtile vel inutile sentiūt aliq̄ **U**nde cogitationem sic eē descriptā a venerabili Rich⁹ in suo de cōtemplatione q̄ hāc materiā elucidauit vsqz ad s̄damētuz mḡm suū hugonē insecutus inuenis **C**ogitatio ē im puid⁹ aie obtur⁹ circa sēsiabilia ad euagationem pron⁹ **M**editatio est puidus anime obtur⁹ i veritatis cognitione seu inq̄sitione vehemēter occu-

De mystica

patus **C**ontemplatio est p̄spicax ⁊ liber aie id est expeditus animi otuit⁹ i res spirituales p̄spiciēdas vsqzqz diffus⁹ et in diuina specula suspens⁹ **C**ogitatio igit vaga et serpit sine labore et fructu **M**editatio nitit⁹ et intendit cū labore et fructu **C**ōtemplatio circūolat et circūferitur sine labore ⁊ cū fructu **I**n cogitatione est euagatio **I**n meditatione inquisitio **I**n cōtemplatione animatio **M**ark⁹ deinde cōtemplationē ramificat in varias species et varie de q̄b⁹ nō est statim dicēdū p̄ singula **S**z maxime requirēdum esse arbitroz **U**nde facilitas tā i cogitatione q̄ in cōtemplatione oriatur et in meditatione difficultas **H**oc enim p̄ exp̄sū legisse non memini q̄uis sit cōsideratione dignissimū **C**onsequit⁹ ^{ponit rationē vñ} ^{surgit cogitatiois} facilitas

Cogitatio facilis est quia formatur immediate vel ex sēlationib⁹ actualib⁹ vñ ex s̄tasmatis passim occurrētib⁹ et vltra nō nitit⁹ **Q**uēadmodum nāqz sens⁹ nros cū omni facilitate circūducimus mō huc modo illuc obiectis sufficienter p̄sentatis **E**t similiter nulla est difficultas i occur su s̄tasmatis q̄liūcūqz nā euagatur p̄sentaturqz nob etiam inuitis **C**ōfestim apparet ratio cur cogitatio q̄ s̄m talia formatur et hec insequitur nullam patiē difficulta

theologia:

tem **U**idemus hoc in pueris vide-
mus hoc in hominib' ociosis q' i-
talib' querūt oblectationem quia
nullū afferunt i cōsiderādo labo-
rem; Sed de his vere enūciavit b'p-
mo p'p'icus **N**ouit dñs cogita-
tiones hoim qm vane qz sūt sine
carentes somniōqz similes **N**on
enim ad aliquē finē vtilē ordinā-
tū frequēter cū homo in talib'
se oblectauerit tristis manet

Conside. **xxii.** ^{meditatiois} difficultatē
et laborem exponit exemplum tā
philosophicis qz poeticis de or-
p'beo virgilio et hercule

Meditatio difficultatē sor-
titur ex eo q' vltra sensa-
tiones actuales vel fāta-
mata passim occurrētia ipa nitit'
vltra ptingere vel in aliq' fixa sta-
re **E**xpirat in se crebro q'libz flu-
diosus difficultatem que est i hite-
do ad aliq' attēte cōsiderādi co-
gitationē sine diuerticul' ad alia
Et hoc dū fit cogitatio iā trāsit
in meditationem nō vt cogitatio
desinat esse s' vt desinat esse cogi-
tatio **Q**uis itaqz nesciat fortissim-
os esse mot' actuales sēsuū nūc
hos nūc illos esse similiter cōtinu-
uz fluxū fātales nūc nūc ignozat.
Ppterea sensualē motū vnire aut
fluctātia fātales mōta cohibere vel
sistere vel sup'gredi et ad aliqz cer-
tam cogitationem suā s' d'etermi-
natis limitib' claudere op' est val-
de nō habituaris et insolitis neqz

CCCClii

fieri potest absq' illo qui claudit
certis limitib' mare et ponit finē/
num fluctib' ei' sicut in vtre o gre-
gans aquas ei' **P**rverō difficul-
tas hec augetur et fit labor insul-
picabilis dū anim' denudat' nitit'
tur cogitationem ab inuolutione
accidentiu hoc est circūstātijs lo-
ci et temporis et aliorū que p'sen-
tat sens' vt absolute et nude q' d' d'
tates rerū appareāt q' nō cōuo-
lute tempore et loco **D**at' exēplū
diuinus **A**ug' de cōsideratiōe ve-
ritatis et bonitatis quas dum in
sua puritate meditari satagim'
confestim occurrit hec vel illa bo-
nitas **E**t hec vel illa veritas in p-
ticulari et fit cogitatio n'ra cū tē-
pore et loco vt dicit notant' p'hs
.i. metaphice **P**ertinē ad hoc est
mo poeticas illas fictiōes q' ima-
ginatiōes vnā de orp'heo cytha-
risante q' erudice quā ad inferos
dilapsā euehere nitit' ad superos
Et alterā apud virgiliū de **E**nea
trāseūte ad cāpos elisios **E**t ibi
dem intelligēte q' futura erāt p'
enatatiōē maris et obdormitio-
nem cerebri **N**ō enī tales viri q's
pro theologis habuit antiquitas
ociose fabulātur **O**rpheus est vir
sapiētie dedit' q' p' aurate v' ebur-
nee cithare mōdulos hoc est per-
debitā q' armonicā moz' opositio-
nē sistere facit flumina defluētū
desideriorū. sponit quoqz et mā-
suescere facit ferinos et brutales
affectus **D**eniqz compellit siluas

Quarta pars

rigidas prauarū inclinationū tā innatarū q̄ adq̄sitarū ad suū voluntatis arbitriū sequi **B.** Orphe⁹ euridicem habz sponā illā de q̄ gloriabat̄ sapiēs quēsisse sibi spōsam sapientiam assumē vel accōmodat⁹ euridicē accipiam⁹ vim intellectualem datam homini ad considerationē supnozū s̄ hec vis dum p̄ pzata florentia placabiliū obiectozū vagatur mordeē a serpēte voluptatis latētis s̄ herba formositatis sicut dicit **Arl.** q̄ voluptas furata est intellectū spisse sapiētis **B.** vulnus inflictū trahit euridicem ad inferos que hec sola iam infima cogitat **In** his solē cōuersat̄ nō potēs dicē cū **Aplo** **M̄a** ouersatio in celis est **Vulne** rata igit̄ deducta q̄ euridice. i. vi intellectuāli ad inferos p̄ mediu⁹ serpentis sic ad s̄fam tentatio serpentis p̄mos illos p̄ntes sapiētissimos demisit i barat⁹ ois illi⁹ miserie qualē apud inferos s̄ metaphora cōgruis exemplis poete figurarūt **Orpheus** vir sapiēs deplorat amissam coniugē quā ad supernas auras conat̄ rursus educere. quo canente ⁊ lugente silent furie infernales passionū carnalium. cerberi latratus nō audit̄ q̄ares cū t̄pis lapsu nō concipiunt̄. **Anim⁹** p̄terea q̄ pressus añ erat lapide molari t̄rene curiositatis sicut sisyphus vel q̄ agitabat̄ rota volubili mūdane occupatōnis sic **yrion.** vel q̄ lacerabat̄ a vulturi b⁹ mordacis voluptatis sic **riti⁹.** vel q̄ esuriebat et sitiebat inf̄ aq̄s

De mystica

et poma sic auar⁹ tantal⁹ nūc in trepide in regem sui ouertū cū illo q̄ dicebat **Cōuertē** aia mea in regem tuam. qz dñs bñfecit tibi. **In** hec lamenta et efficacia carmina iubet euridices orptheo redi ea tñ lege ne rursus ouerrat in tuitū. **Sz** heu noctis t̄pe t̄minos orpheus euridicem suā vidit p̄dit. occidit. **Mos** hec fabula respicit q̄cunq̄ in superū diē mentē ducere q̄ritis. nam q̄ tartareū in specus lumina reflexerit quanq̄ p̄cipuū trahit p̄dit dū v̄dit inferos **Hec** **Boec.** Ad hanc s̄niam facile traduci p̄nt f̄ctiones alie de enea **Hgiliano** et **Hculez** **perseo** descendit⁹ ad inferos ⁊ itez emgentib⁹ **Sz** hec interi sufficiant p̄ spoliatione egyptioz ⁊ christianozū d̄tatione

Consi. xxiij. quō crescit et causat̄ contemplatio oñt p̄ plures similitudines exemplares ⁊ vbi p̄prie reponit̄.

Ontēplatio facilitatē hz tum ex habitib⁹ p̄ meditationē adq̄sitis **Tū** p̄t̄ abstractionē ⁊ separationē intelligētie a sensibilibus **Tum** sepius p̄t̄ diuine gr̄e collustrationē in diuina specula subleuantē. **Meditatio** n̄ mirū si debite fiat transit i otēplationē sic cogitatio i meditationē. **Facta** enim sedula inq̄sitione veritatis. denudatis insuper p̄ vehemens studiū rez q̄ditatib⁹ ab accidētialib⁹ circūstāt̄is generat̄ habit⁹ ex frequētatione. depurat̄ lumen intelligētie. fitq̄ lucidi⁹ q̄nto

theologia.

ē tenebrositati sēſual cogitatiois
impmixt^o Pro cui^o manu ductioe
palpabili imaginemur oformiter
ad diuinū Augl. in suo de tri. q
ſit aliq̄s ſup̄ montē excelsū valde
No cui^o cacumen neq̄ venti neq̄
nubes attingāt ſicut de olympo
narrat Arl. Subt^o vero quātus
ſit deſcēl^o p̄cluior ad infima tāta
eſt illic tenebrositas. inquietior p
cōmixtionez et quādā incorpora
tionez radioz ſolariū cū ceteris
ſmpreſſionib^o vt ſint venti pluuię
nīues grandines fulgura et ſilia
Conſtat h̄ exēplo q̄ hō limpidi^o
liberius et expediti^o circūfert ocu
los ſuos ad ſerenū lumen ſolis ⁊
celi dñi ſblimi^o euectus eſt ⁊ i q̄dā
regione pura et tranquilla collo
catus **C**ui^o oppoſitū euenit dū in
inferiora dilabit^o **N**o h̄ exēplum
reſpicit illud p̄s. Quis aſcendet i
montem dñi aut quis ſtabit i lo
co ſancto ei^o **D**uctio q̄q̄ illa diſci
pulozū in montem excelsū valde
dū figurat^o eſt i h̄s añ illos apta
eſt ſatis figura ſicut eſt aſcenus
moysi in montem ſynai dū e me
dio vocat^o eſt **C**onuertam^o nunc
ex hac re ſenſibili cōſiderationem
nīam ad tres vires anime p̄ſcrip
tas que ſūt intelligētia ratio ſen
ſualitas ſeu imaginatio **E**t cōpe
rationē medio. ſupremo intelligē
tia **I**nuenim^o q̄ ſi aia ſtare poſſit
in arce intelligentie ſine delapſu i
inferiora ip̄a poterit libero intui
tu circūquaq̄ ſemet diſſūde nunc
ante nūc retro nūc dextroſū nūc

CCCClxi.

ſinistroſū **E**t h̄ ē ocul^o cōtēplatio
nis qui in **A**dā ante lapſū viua
ciſſim^o puriſſim^o et expeditiſſimus
fuerat **N**ūc ve nob^o **T**otus vere
extinctus eſt ſic ocul^o rationis ob
tenebrans et ocul^o ſēſualitatis ſe
re obruptus **A**tendam^o rursus i
hac ſimilitudine quēadmodū hō
ſtans in ſup̄cilio montis talis vi
det libere cū volet non ſolum ea
que ſuxta ſe ſūt h̄ etiam ea q̄ subt^o
ſe agūtur **E**t multo liberi^o mltoq̄
clarius q̄ habitātes inferi^o imo
purū ab impuro clarū a tenebro
ſo ſecernet qd̄ ap̄d inferiorē vel
nūq̄ vel raro fit. **N**on aliter aia
que in arcē intelligētie p̄uehi me
ruerit et illic fixa ſteterit ſpectabit
veluti de ſurſū ea omnia q̄ in ra
tione et ſēſualitate agūtur **J**udi
cabit inſup in luce ſua et p̄ lucem
ſuā de oib^o tāq̄ ex regul^o abſtra
ctis et eternis innititur ſm̄ quas
habēt regulari cet̄a oīa **E**xēpla
ad h̄ ſumī poſſēt in omni arte ha
bente regulas ſuas ſm̄ q̄s iudi
cant periti in arte hac vel illa de
ſingularibus ſpectantibus ad ar
tem ſuā qd̄ vtiq̄ nequeūt impiti
Nle p̄terea q̄ p̄ncipiozū noticiam
claram et p̄fectā haberet videret
in eis et p̄ ea conſuſiones ab eis
deducibiles clari^o q̄ ip̄e cōcluſiones
in ſe videātur ab eis q̄ nō p̄ p̄nci
pia conſuſiones earūdez accepe
runt **E**x his patefactū habemus
q̄ pacto cōtēplationis ocul^o facilis
ē ⁊ expedit^o dū habēt q̄nq̄ ad q̄ſi
tio ſit diſſicillima. **P**atet inſup in

Quinta pars

qua vi anime reponit quia in vi superiori cognitiua anime q̄ intelligencia nominat̄. Iste enim ocul⁹ nō solū intelligibilia et abstracta s̄ etiam ea que in ratione et sensu sunt aspiciunt. q̄uis alio modo q̄ ratio et alit̄ q̄ sensus v̄l imaginatio. Existimo sic intelligē eos q̄ dicunt duas esse species contemplationis et imaginationis. duas in ratione. et duas in luce intelligentie. Hoc quippe dicit non q̄ omnis contemplatio fiat in luce et p̄ lucē intelligentie s̄ q̄ pro obiectozū varietate hui⁹ modi species contemplationis proponuntur q̄ variari noscuntur.

Concl. xxv ponit q̄d sit proprie contemplari et quō circa eam erratur

Abstractio qualem contemplatio requirit compleri nequit p̄ imaginationem neq̄ p̄ solam rationem. Itaq̄ sicut ratio virt⁹ ē superior et abstractior q̄ sensualitas vel imaginatio qm̄ pōt abstrahere q̄ditates repp̄a tione accidētū q̄ formā cept⁹ específicos et generales absolutos q̄d nō pōt imaginatio. Sic vis illa q̄ ponit superior ad rationem et nominat̄ intelligentia adhuc abstractior est q̄ ratio q̄ in actibus ratiois abstractis a fantasmatibus trāsīt ad cognitionē cōnoz et incorporeozū que nullā habēt fantasmatū illusionem. Et dum h̄ irradiationē suscipit ab inferiori quia dum superiori et diuina luce suffundit̄ non oportet. Et h̄ p̄spiciū est q̄ contemplatio inepte. q̄rit̄

De mystica

per solam imaginationem. et imp̄fecte p̄ solam rationem. quamuis vtraq̄ virt⁹ adiuuat si limitibus suis cōtēta est. Quos si q̄s voluerit sup̄gredi reddit̄ homo vel fantasticus v̄l insan⁹ in imaginatione. v̄l erronee iudicās i ratione. sicut apud nō nullos visū est qui dum insequi credunt eleuatissimos viros et abstractissimos in suis modis cognoscēdi. negligūt at̄ tenē modū eozūdem in abstracte viuēdo. et vtilia studēdo. s̄ ad se supra se nihil aliud referūt nisi fantasias et errores q̄ tumlibz ip̄i eleuatoz doctorū v̄ba tenere videant̄. Fit enim apud talem quēlibz illō virgilianū de insana. Vale dat inq̄t sine mēte somnū. Et h̄ ē q̄ reddit multos ex eis q̄ dicūt formalitates in fabulā et risū imo in insanā q̄ p̄ solā imaginationē q̄ rationē querūt illō q̄d p̄ intelligentie depurationem erat inueniendū. Quō autem intelligentie depuratio et qualiter fiat posterius q̄tuz dñs accesserit aperitur.

Quinta pars principalis agit de tribus oculis anime et tribus affectionib⁹ correspondētib⁹ in xxvi. et xxvij. consideratione. Ordine v̄o xxvi consideratio ponēs tres cognoscendi modos s̄m tria genera hoim ad hos dispositos.

Ques cognoscendi modi s̄ q̄z vn⁹ aialis dicit̄ vtēs maxie oculo carnis. Alius rationalis vtēs p̄ oculo ratiois. Tertius spūalis vtēs oculo atē

plationis sic distinxerunt diuini ho-
mines tres oculos et tres viuendi
modos. De his Aug^o. in libro de
vera religione Bernard^o ad fratres
de monte dei Carthusien^{es}. Et hu-
go in suo de sacramentis et super
ecclesiasten. **U**idem^{us} itaque quod dicitur
ex hominibus viuere non eleuatius
quam bruta. Solis enim sensibus utuntur
aut eos solos insequuntur. Alii ma-
gis insequuntur rationem intelligentes
abstractas regulas artium et scientia-
rum. Tertii ultra hec omnia eleuant
se super rationem in quandam regionem
eternitatis et perspicibilitatis et su-
per omnem fluctationem et confusione
infinitam desideriorum et cogitationum.
In auram quandam libertatis serenam
assurgunt et euolant et iam non mi-
nus videtur differre eorum vita a ce-
teris hominibus quam distat homines a
pecoribus. Sed quis est homo deo optime
et laudabilis eius? Ille solus est quem
tu eduxeris de tenebris et umbra
mortis et vincula eius passionum di-
ruperis noxarum.

Consi. xxvij. ponit illa que vi-
dentur specie esse
mentales affectiones sed non sunt et
ideo inter eas ponit differentias

Aribus prenomina-
tis cog-
noscendi modis que sunt
cogitatio meditatio et
platio. tres affectionis maneres
correspondent que sunt cupido vel li-
bido seu concupiscentia. secundo
deuotio vel oratio seu compunctio
aut oratio. tertio dilectio non que
cumque sed extatica et anagogica
id est sursum ducens et rapiens in di-

uisa. **S**i de re consistit peto ut non
magnope calumnia fiat de nomi-
nibus. non enim accepti ab alijs ta-
lem circa affectum distinctionem nomi-
num que admodum de cognitionibus
reperio. Sed tamen inter dicam
quod sic cogitatio est impudens animi
obtus ad euagationem primum. Ita
consequenter ad talem cogitationem
si sit de obiecto delectabili sequitur
affectio impudens et vaga sine uti-
litate et fructu. et hoc mihi satis
congrue videtur appellari libido seu
cupido vel concupiscentia. Porro ad
meditationem que est pudens anime
obtus in veritatis inquisitione et ce-
lestium reum inuentione vehementer
occupatus consequitur quodam affectio
alia a priori ad res taliter questas
et inuentas si non sit indispositio
anime. Et hec affectio est pudens et non
vaga cum difficultate et fructu. Et
hec interim vocetur deuotio vel com-
punctio aut oratio id est affectus
pius et humilis vehementer et fortiter
tendens et nitens in amorem primum
et veritatis et bonitatis. Denique con-
templatio que est libera et expedi-
ta consideratio eorum que meditatio
cum ingenti difficultate perquirat ha-
bet suam affectionem in anime disposita
suaque dilectionem sibi liberam pu-
ram expeditam et abstractam. Et hac
ratione vocari potest extatica dilectio
vel iubilatio que ultra deuotionem
addit facilitatem et iocunditatem
inestimabilem et inexpressibilem et
eruperantem omnem sensum. Et hec est
sapientia dei in mysterio abscondi-

Sexta pars

ta hec est mystica theologia quam querimus quam ad anagogicas et supermetales excessus deducit quam aliquando nomine caritatis aliquando caritativam a morem lego nomine appellatam Propterea non fallit quod dicit contemplationem sine dilectione nomen contemplationis non mereri Sed nos unum ab altero secernimus ut preciosior habeatur inquisitio veritatis et cognoscamus quam a propiitate loquendo sic contemplatio est in vi cognitiva intelligentie sic in vi affectiva correspondere reponit mystica theologia

Sexta pars principa

lis agit de adquisitioe mystice theologie et de eius decem differentiis ad theologiam speculativam a xxviii. vsque ad xxxv. considerationem Ordine vero est consideratio xxviii. dicitur modum perveniendi ad mysticam theologiam eaque pluribus definit diffinitionibus

Cognitio dei per theologiam mysticam melius adquiretur per penitentiam affectum quam per investigantem intellectum Ipsa quoque ceteris paribus eligibilior est et perfectior quam theologia symbolica vel propria de qua est contemplatio Sic dilectio perfectior est cognitione et voluntas intellectu et caritas fide hec secunda pars per nunc supponit quod quis non sit nescius de probabilitate positionis opposite apud multos et magnos Sed per prima parte cui respondet deductio ad questionem nullus ambigit quam depuratio seu purgatio potentie affective fiat per sermonem penitentiae in compunctione contritione et

De mystica

oratione que rugire facit a gemitu cordis Et quis dicat propheta In meditatione mea exardescet ignis scilicet delectationis meditatio hec non pro veritatis inquisitione attenditur sic descripsi magis per operationem sequente supra est sicut autem operationis difficultas magna est valde apud non exercitatos et eos qui corruptos adhuc habent sicut ab adolescentia Quomodo enim ligna viridia a quo plena humore vix recipiunt calorem ignis et in similitudinem eius accedant huiusmodi exufflationes multiplices Penitentia est etiam depulsio humiditatis talis ac evaporatione sic existimare convenit de eo qui calorem spiritus sancti in se recipere debet et hinc extrahitur est in amore purum et purum non dum desiccatur sit a sordidis affectionibus et hinc fit initiatio per penitentiam Unde Gregorius in Omelia de ceco per penitentiam lameta mentis fatalis depellitur Ad cuius ampliore elucidationem attendendum est quod theologiam mysticam sic possumus describere Theologia mystica est meditatio anagogica hinc est sursum ductiva in deum per amorem fervidum et purum Alii sic theologia mystica est experientialis cognitio habita de deo per amoris unitivum complexum Alii sic theologia mystica id est sapientia notitia habita de deo dum ei superius apex affective potentie rationalis per amorem coniungitur et unitur Alii sic per Dionysium vii. de divinis nominibus Theologia mystica est irrationalis et insens et stulta sapientia exercetis

theologia

laudantes has autem descriptio-
nes apte intelligem' si multiplices
theologie speculatiue dñtia et my-
stice deinceps voluerim' intueri.

Cōsi. xxi ponit differentiam
int' theologiā mysti-
cam et speculatiuā Et in quibus
cōueniūt multis declarat exēplis

Theologia mystica et the-
ologia speculatiua si secū-
duz rationes proprias cōsi-
derant differentia ex multis nō si-
ne ouersentia multiplici sortunt'
Prima et pncipalis differentia sūi-
tur ex subiecto vel potentia quo-
niā licet utraq' sit in aia rationali
Nihilomin' distinguēdo poten-
tias anime sūm, rationes suas ut
S. dicitur est Speculatiua theolo-
gia est in potentia intellectiua cuius
obiectū est verū Mystica vero
reponim' in potentia affectiua cui
pro obiecto bonū assignam' Et
hac aliā differentia inuenim' sūm
rationes obiectales qm' obiectū
speculatiue theologie est verum et
mystice bonum Conueniūt tñ in
B mystica theologia et speculati-
ua quā alio nomie cōtēplationē ot-
cim' qm' utraq' est in supiori por-
tione anime et nō in solo sensu vel
imaginatione nec in ratione sola
Hec autem portio anime ut sup'
dictū est varijs nomib' appella-
tur Et habet duas virtutes vel
duos oculos seu duo officia qz et
ipā est intelligētia veri et affectiua
seu amatiua boni Dixim' autē in
supiorib' q' sic volūtas rationi et
appetit' sensual' imaginationi pfer-

CCCCI

tur Sic suo mō ē de affectiua eoz/
respondēte intelligētie pure. ppre-
rea dñ ista vis superior exit i affe-
ctum suū/ ipsa dicit' qdāmō leuaē
se supra se et qdāmō supferri In-
de fit vt actus talis nominet' sup-
mentalis excess' vel sup' spūm. et
sūm eū q's dicit' qñq' sup' se ipsuz
qñq' extra se ipm' hui' rei aliq'd
exemplū accipe possum' ex cōside-
ratione eoz que sepe in ipā sēua-
li virtute fiūt In qua videm' tā in
nob' qz in brutis q' qñq' ipā sen-
sualitas in suis actib' cognitiuis
pmanet sine affectu illoz que vel
audit v' intuet' Sepe tñ p auditū
vel aspectū qrdam obiectozū ip-
sa tanto cōplet' affectu vt iā quasi
saliat extra se et tota gestiat velut
si equ' potitur campo liber apto
Hoc mō sēualitas aliqñ se qñ nō
capiēs et se deserens tō nitit' in rē
desideratā se effundē. se trāsferre
se vnire imo illā penit' qñ introz/
sus penetrare Quid de taliū ocul'
nōne scitillāt? nōne nō micāt? Nō-
ne quātū dat' ipis tremuloso ful-
gore diffūdunt Trāsferim' B exē-
plum ad vim intelligentie supiorē
cōsiderādo qlitatē ei' dū sine affe-
ctū in sola cōgnitione iacz Et dū
trāsīt in affectū taliū qlia cōtēplāē
Adducam' p manuuctione hu-
ius ea qb' mystice theologisātes
vtūtur exēpla Primū qdē de aq'
in vase q' dū apponit' igni calefcit
pmo se cōtinēs in vase Sz dū fer-
uescit et bullit videt' qdāmō se ip-
sam non capere sed excedere atqz
supferri virtute caloris Sic mens

Sexta pars

nō os amore calefcēs intra se ip/ sam continet se Sed spū feruoris amore concepto supgredit̄ qdā mō semet ipaz q̄i extra se saltitās atq; volitās Aliud q̄q; exēplum inducam⁹ de radijs solarib⁹ cadē tibus sup speculū oceanū q̄ ex vni/ tivo eoz cursū cōburūt Stuppā efficiūtq; flāmā supvolātem Sic intelligētia nra illustrata orēpla/ tione serena celestiu/ q̄nq; qdē re/ manet intra se ipaz nō incalefcēs neq; ardens Q̄nq; vero tāt⁹ amo/ ris ardor cō cursū radiōz celestiu/ exoritur vt i affectū se erigat nec se capiat neq; cōtineat h̄ iubilat et exultat ex quib⁹ tertia cludit̄ differentia

Concl. xxx. Scholam ostent̄ ad discendūz speculatiuā et mysticā cum alijs differentijs theologie. quomō q; se habeāt inter doctos et fideles ideotas:

Super sunt alie inter has theologias speculatiuaz et mysticā dñe sūpte ex adq̄sitionis eaz varietate Una q̄dem est qz speculatiua theolo/ gia ratiōtationib⁹ vt̄ cōformit̄ ad pbicas disciplinas Ideo scho/ lasticam eā vlt̄atoriaz qdā appel/ lant. q̄uis nō sufficiant iste scho/ lastice exercitationes nisi quis stu/ dio vehementi nitat̄ habē con/ ceptus propios et fminos eozū que tradita sunt a sūmis docto/ ribus Aliqñ tales theologifant solis auribus corporeis sic pueri vel pice neq; vere intelligētes de

De mystica

quib⁹ loquūtur neq; de q̄b⁹ affir/ mant Nihilomin⁹ tñ sepe eis no/ men extētim⁹ theologoz. Mysti/ ca vero theologia sic non d̄satur in tali cognitione l̄atoriaz sic nō habet necessariam talem scholā que schola intelled⁹ dici pōt. sed adq̄rit̄ p scholā affect⁹ et per exer/ ciciū vehemens moraliū d̄rutum disponentiū animā ad purgatio/ nem. et in theologicā disponentib⁹ eam ad illūinationēz in beatissi/ mis d̄rutib⁹ eā p̄ficiētib⁹ p̄portio nabilē ad tres ad⁹ hierarchicos q̄ sunt purgare illūinare et p̄ficē Et hec quidē schola p̄t. dici scho/ la religionis vel amoris. sic intel/ lectus dicēd⁹ est schola scientie vlt̄ cognitionis Sz qm̄ plerūq; eue/ nit etiā in brutis vt ibi sit maior affectio vbi parū est cognitionis sequit̄ q; ad opandā huius theo/ logie mystice doctrinā nō est ma/ gna sciētia opus p̄sertim adq̄sita Nā cognito ex fide q; de⁹ est tot⁹ desiderabil̄ tot⁹ amabil̄ affectia portio si purgata si illūinata si disposita si exercitata sit cur nō in illum totalit̄ desiderabilē et totū amabilez sine plurimo libroz stu/ dio tota ferēt totaq; raplet? Ex q̄ illā cludim⁹ d̄ntiaz qm̄ theo/ logia mystica lz sit sūpma atq; p̄ fedissima notitia ipa tñ p̄t habe/ ri a q̄libet fidei etiam si sit mulier/ cula vlt̄ idiota De theologia d̄o speculatiua aliē null⁹ ambigit ad cui⁹ adeptionē sicut in metaphysi/ ca grammatica logica et philoso/ phica disciplina tñ forti exercitio

etiam clara ingenia requirunt Ita
tñ vt gratia desup cū his fundat
sicut ap̄lis et sicut fuerūt mūdi cor
dibus quib⁹ pmittit visio dei et
humilib⁹ amicis dei quibus de⁹
incerta et occulta sapientie sue et
omnia q̄ audiuit a p̄re suo nota
facit Sic in **Anthonyo magno**. sic
in alijs multis sine l̄ris l̄ratoria vt
ita dicam theologia donata est .

Ex p̄missis ocludimus cū beato
Bernardo ad ffes **Carthusicū**
de monte dei **O** theologia specu
latiua nūq̄ in aliq̄ p̄fecta est sine
mystica Sed bñ ecōtra Et ex h̄
sumi p̄t sexta d̄sa qm̄ nunq̄ aliq̄s
intelliget v̄ba apli et p̄phaz quā/
tuncūq̄ illa resonent exteri⁹ si nō
imbiberit affectum scribentiū. ne/
q̄ enim aliē concept⁹ eozū v̄borū
in animo generabit **Ecce** quippe
crebro de colorib⁹ s̄monē audiēs
de illis vtique disputare poterit
diserte ⁊ acute quanq̄ n̄kos i illo
cordis arcano p̄rios eozum que
disputat/ ceptus. Inscriptit

Cōli .xxxij. eos quib⁹ p̄palam/
da ē mystica theo
logia instruit duoz filioz exēplo

Sicut multis qui clerici v̄
l̄rati sunt aut sapiētes v̄
p̄bi aut theologi nominā
tur occultā⁹ est s̄mo de mystica
theologia Sic plurimis ill̄ratis
et simplicib⁹ fidelibus tñ tradi p̄t
hinc tradit d̄sa septima sumpta
ex modo publicationis **Beatus**
enim **Dionysius** plerūq̄ obtestat̄
discipulū suū **Thymotheū** vt nul
lus impitorū hec audiat **Imperi**

tos vocans eos q̄ vel non sunt fi/
deles (nā hec theologia p̄prie ē fi
deliū) vel qui tumentes iam p̄bia
maleq̄ viuentes conculcant pedi
bus suis sordidis quicquid non
sapiūt. quicquid etiā nō intelligūt
canino dente lacerant **De** q̄b⁹ ait
euāgelica p̄bola **Nolite** sanctū
dare canib⁹ neq̄ margaritas p̄ij
ciatis añ porcos **Sed** ecōtra sim
plices. q̄ quidē fidem habent. p̄nt
ex ea consurgē ad vnitiū amo/
rem cū deo quō sit nempe p̄ for/
tem contritiōnē mortificatiuam
sensualitatis trahentē eos de vin
culis p̄corū suozū et mansionem
apud eos facientem **Attestante**
Isaia q̄ super humilem et quietū
et tementem s̄mones suos requi
escit d̄ns **Itaq̄** nihil p̄hibet fieri
verbū apud tales de theologia
mystica que amor est et amore o/
quiritur. cū e diuerso sapiētes in
oculis suis sine casto amore lan/
guētes circa pugnas verboz ab
hac arceri conueniat **Carnal** eni
homo nō sapit ea que dei sūt **To**
natus sū in q̄dam vulgari tracta/
tulo p̄ palam ista facere q̄dam ex
emplo **Sūt** duo filij p̄ris vni⁹ o/
ptimi **Sit** vn⁹ eoz curios⁹ ⁊ astut⁹
et in inq̄sitione v̄ditionū p̄fnaz
nūc ex opib⁹ nūc ex v̄bis quatin⁹
in earū dē locutione vel v̄drina
apud alios delectet. **Odiat** at̄ pa
trē vel nullaz iussis suis obediam
accōmodet. **Ponam** aliū simpli
cis ingenij q̄ de p̄re suo nihil aliū
q̄rat. nihil introget nisi q̄ pacto il
li placē et in oib⁹ obedire valeat

Sexta pars

Querim' nūc quis e duob' ab op-
timo patre magis amabit nō est
dubiū qm̄ secūdo. **H**ic p̄terea plus
iocū dabit in paterna bonitate q̄
sibi pl' sapit. **I**pe deniq; p̄ tādē
se ipsū et secreta sua puto tradet
et faciens eū velut amātissimum
in domo manere secū. **A**liū vero
vel exheredabit vel incarcerabit
vel etiam occidet.

Consi. xxxii. P̄nt quātū my/

stica theologia
distat a l̄ratoria p̄p̄ finis diuersi
tatēz a speculatiua vicijis perimē

Theologia speculatiua vel
l̄ratoria p̄ hoc vel maxi-
me a mystica secernit q̄
prima seruire potest vicijis. secūda
nequaq; nisi p̄ accidens valde sic
si cōtingēt abuti spe v̄l fide. **H**āc
differentiā octauā que est ex possi-
dentis qualitate breui d̄bo com-
plexus est ap̄ls dicens **S**cientia
inflat **C**haritas aut edificat. **R**ur-
sus ipse ad thimoteū loquēs de
homine non adquiescēte ei q̄ p̄m
doctrinam ē pietate dicit q̄ sit su-
p̄bus nihil sciens h̄ lāguēs circa
questiones et pugnas verborum
inutiles ex quib' oriuntur inuidie
contentiones blasphemie suspitio-
nes. male consiltationes ho mi-
nuz mente corruptoz qz veritate
priuati sūt. **D**eniq; **J**acob' vtrā/
qz describens non est inq̄t ista sa-
pientia desursū descēdens h̄ terre-
na animalis diabolica. **S**equitur
Que autem desursū est sapientia
primū quidem pudica est. deinde
pacifica modesta suauis bonis

De mystica

olētiens plena misericordia q̄ fru-
ctib' bonis iudicās sine simulatio-
ne et emulatione. **H**ec autē dicta
sunt non vt scientia aut sapientia
aliqua sit de se mala cū sit p̄fectio
intellect'. **S**ed qz abusus ei' tāto
deterior et scūtor est in peruersis
quāto p̄ eam contra virtutes pro-
vicijis decertatur. **E**cce enim finis
multiplex falsa seductione q̄ritur
a multis qui quoniā auersi sunt a
deo sine vero et in varia disp̄gāt
oportet. huic finis est diuicie q̄ o-
pes. illi sordide voluptates. huic
pompatici honores. apud alium
potentatus fragilis et anx'. **C**ū
igitur p̄m exigentiā finis veri vel
estimati cetera omnia moderent̄
consequens est vt s̄uerso q̄ puer-
so sine p̄uertētur omnia ad finem
ordināda. **I**nter que nimirum est
scientia que dū ad diuicias adq̄/
rēdas reducitur appellat̄ frena.
dū voluptates indigna sorte cō-
quirat aialis nominat̄. **D**ū vero
emulationib' sectis heresib' cōten-
tioni et s̄ilib' nequitijis spūalibus
ancillat̄ q̄ pacto nomine meli' q̄z
diabolica censebit̄. **S**cientia igitur
in p̄uersis tot sortit̄ noia q̄t sūt
vicia. eā ad se rapiētia vt q̄ ē sup-
bia arrogātia inflata et s̄ilia. **D**e
talib' dicit scriptura **S**apientes
sunt vt faciant mala. **I**nde enī fit
illud de grecis eulogiuq; q̄ leges
hēbant bonas q̄ pessima ingenia
Per contrariū d̄o sapia q̄ desursuz
est qualē loquimur sic obsequit̄ ca-
ritati ceterisq; virtutib' ita eozū
denotiatiōes contrarie sūt h̄ positis

theologia

vt quodam patiens sit. benigna. non emulans. non ambitiosa. Et hoc modo de ceteris. Sic ergo de theologia speculatiua dicim⁹ qd non quilibet puerfa est aut puerfos inhabitat. nec in ea vitium esse ponim⁹. Sed in abutentib⁹ ea quilibet null⁹ in theologia mystica abusus esse potest nisi forsan modo pretacto per superbiam obiectiue.

Concl. xxxiii. ponit dram in ter pbos fideles exemplo ostendens quod iudicant de theologia mystica.

In hominibus non puerfis nec auerfis a deo sine suo pre altera in theologia speculatiua et mystica differentia inueniri quod vnde ab altero secernt qualiter artifex solum speculatiua sine instrumentis ouentibus et habitibus ad quod differt a pratico expro in vtrisque abudante. hanc differentiam nouam scriptam ex opis facilitate vel difficultate familiarium possum⁹ ostendere exemplo. Siquis peritissim⁹ in arte musica non aut exercuerit se in vocali cantu neque in cordis aut organo in voce habeat raucam et infra musicalia discordia satagat tamen iste vel cantare vel infra pulsare nulli dubium quod oberrabit et neque dulcem neque suauem symphoniam valebit afferre. Hec similitudo respicit etiam quod de diuis scit artificiosa differet quod de moribus sicut et virtutibus reglas hanc et speculatiua plerumque sermonem hanc non duntaxat vult ad ea quod cognoscit conformiter operari. cogitur lan-

CCCCliij

guens illam apostoli vocem plangere. velle adiacet in. proficere aut non inuenio **E**aret quippe virtutibus habetibus tanquam instrumentis habetis carne rebellem et dissonam spiritui que dum tangit nihil suaue nihil diuinum hanc raucum. surdum. ac strepidulum resonat Sed et spiritus domini velut quidam musicus satagit obsequi deo in hymnis et canticis piis desideriorum sentiunt tamen fragores et tumultus obtusi desideriorum carnalium atque frenorum **I**tam rem mille similitudines pares ostenderent in ceteris. artibus scribendi. pingendi meditando. militandi nauigandi et filius **P**orro ita pueri magis sine arte paulatim extendendo deambulationem discunt recte ambulare quam iacendo etiam si mille regule eis gradiendi vel modi dicerentur. sicut fabricando fabri finis. quod sicut inquirimus quod est virtus non vt tamen sciamus hanc vt bene operando boni efficiamur ait **Ar.**

Concl. xxxiiii. ostendit philosophorum claritatez sub exemplo maris galilee et nauis ventorum piscium et vocatione filiorum zebedei

Per theologiaz mysticaz sum⁹ in deo hoc est in eo stabilimur et a mari turbido sensuali desideriorum ad litus intellectus eternitatis adducimur in hac consideratione **D**ifferentia etiam in duas theologias speculatiua et mystica docet **S**peculatiua quippe si sola est nunquam querat. inquerat potius. alioquin non dixisset ille qui voluit inuestigare

Sexta pars

de oibus diligēter q̄ nō saturā
ocul^o visu nec auris auditu dās
p hoc intelligē quietē non esse in
sola inuestigatione veritatis h̄ fa
melicū quoddā ieiuniū desiderū
q̄ **F**aloz si nō ita apparuit i maxi
mis p̄his q̄ post omnes inq̄sitiō/
nes suas tedio affecti qz nō refe/
cti dixerūt **H** vnū se scire q̄ nihil
scirent **V**idete queso q̄z inanis
refectio vbi p tot tempora p tot
studia nihil nisi vanitas inanis i
viscerib^{us} animarū reperta est **P**re
terea cognitiōis ista videtur esse
natura q̄ pl^o satagit rem cogni/
tam ad se trahere ac sibi assimila/
re q̄z ad ipsā eat **Q**uōd innuere vi
det p̄his dicēs verū esse in intelle
ctu bonū in reb^{us} **Q**uid igit mirū
si cognitio sola non erit moze de
siderioz sēsualū h̄ etiā p ortū vl
litus eternitatis extra se positum
non attingat quēadmodū nauta
in regimie nauis quotidie garru
la loq̄citate docte differens. nihil
vero eozū agens. q̄ loq̄tur nunq̄z
a medīs ponti fluctib^{us} nauē i lito
re stabiliet demerget poti^o eā vel
pericul^o omnib^{us} expositā fluctuan
tezq̄z iugiter inueniet **S**imilit^{er} spi
ritualis nauta nunq̄z ex sola cog
nitione maris intelligibilis nūq̄z
ex aspectu solo stabilitatē deifici
pot^o poterit adipisci **M**ulta sunt
in hanc sēctiam testimonia scrip/
turaz concordātia diuinaz **S**z
libet vnū h̄ signāc^o inserere de vo/
catione .i. filiozū zebedi q̄s dās

De mystica

Jes^{us} a mari galilee ad lit^{us} enataz
docuit **V**bi theologia mystica
p sens^{us} anagogicos cognoscitur
Viden dū est q̄d p anagogiā ro
est sursū ductiōnem significet ma
re galilee q̄d litus eius q̄d nauis
quōd vocatio dñi et ita de alijs
Itaq̄z sicut mare moraliter p̄sēs
seculū. sic anagogice corruptam
nostre sensualitatis fluctuationē
significat dicente sapiēte **C**or im
pij quasi mare feruens q̄d ideo
mare galilee dicit^{ur} quia mutatio/
nem vel migratiōnem significat
galilea **Q**uid autem mutabilis
quid inquietus quid p̄clui^{us} ad
emigratiōnez q̄z sensualitas inue
nitur **N**unc arrogātia tumet. nūc
spe attollit nūc despatione desici
tur. nunc effrenescit et extra se ip/
sam rapit. p iracūdiām nūc p iui
diam in se ipsa frangitur atq̄z fa
tigatur **M**orax est p ingluuiē per
luxuriam sordida voluptate de/
spumat. eam reddat in facibilem
inexplebilēq̄z cupiditas **I**lic deni
q̄z pisces et reptilia variozū desu
deriozū q̄z nō est numer^{us} **P**orro
q̄z descēdunt in hoc mare sēsuali/
tatis nauib^{us} ratiōtationū natu
raliū ipi vident opera dei et mira
bilis eius in pfundo **S**z q̄ pfū/
do. pfundū inq̄t scriptura cor ho
minis q̄ inscrutabile et q̄s cogno/
scet illd **E**terū mirabilia valde
operatur deus. in hoc profundo
que studiosi piscatores philoso
phi mūdiales per retia suarum

ad inuentionū atq; doctrinaz scruta-
 tari conati sūt h̄ defecerūt scrutā/
 tes scrutatio. neq; enī causā tante
 tā q̄ inquiete fluctuatiōis in car/
 ne nostrā attingere valuerūt. nob̄
 autē reuelauit de⁹ qz peccāte p̄mo
 homine rupta est cōcordia scissū
 fedus legis indite inter rationez
 gubernatricē et obsequētem sēua
 litatem. **I**nde quasi poetica fictio
 nem apto eoli antro qui. s. eolus
 fingitur de⁹ ventorum mor flauē/
 runt venti. s. passionum que velut
 ex aduersis p̄tibus agmine facto
 cōturbauerūt tempestate magna
 mare nostrū. **M**ā q̄s nesciat quis
 nō quotidiano naufragio piclita
 tus agnoscat mestū illud ecclesie
 canticum! **C**onfusa sūt h̄ omnia
 spes merus meror gaudiū. **R**ōne
 quatuor iste passiones venti sunt
 totidē cardinales. gaudiū q̄si ab
 oriente. meror ab occidente. spes
 a meridie. mer⁹ a septentrione rabi/
 do impetu flantes. **I**n quib⁹ exagi/
 tarum mare nostrū nūc ad celum
 per spem et gaudiū ascendit nūc
 descendit vsq; ad abyssos p̄ me/
 tum et merorē. **I**nc metu cupi
 unt gaudentq; dolentq; ait egre/
 gi⁹. **P**oeta. **S**entim⁹ heu nimīū vt/
 nam sic describē valerem⁹ quē ad
 modū his passiōib⁹ quāq; versū
 sine ordine sine lege p̄lātib⁹ abri/
 piē a stabili eternitatis portu nau
 ta n̄ id ē sp̄s rōnal⁹ faciēs opa/
 tionem in aquis m̄tris cogitatio
 num et affectiōnū neq; venit ad

litus trāquille cōtēplationis nisi p̄
 tereūte **J**esu sec⁹ mare galilee ⁊ ni
 si exemplo filioz zebedei vocātē
 eū seq̄tur. relictis tñ pri⁹ retib⁹ mū/
 dane curiositatis ⁊ nauis ratiocina
 tōnis natural⁹ imo ⁊ p̄re zebedeo
 id est tpe mutabili ⁊ fluido in quo
 gignimur. zebede⁹ enim fluid⁹ iste
 vel fluēs interpretatur. **E**uehā at
 oportz sp̄s n̄ sup omnē tēporis
 mutationē si ad litus eternitatis
 et portū virtuose solideq; cōtēpla
 tōis applicaē voluerit vbi immo/
 tus p̄maneat vbi figat ancoram
 spei depēdētē a nauī fidei vbi pe
 tre stabili que de⁹ est p̄ amorē to/
 tus adhereat non casur⁹ quicq̄
 exagitet aut circūolet sensualiz
 desiderioz et fantasmātū confu
 sissima inconstantissimaq; m̄litu/
 do. **D**e hac quoq; nauī hanc fil/
 tudinem ⁊ portū non hic nouā cō
 fingimus. dudū enim diuin⁹ **D**io
 nyli⁹ in tertio de diuinis no. illaz
 nobis aperuit. **E**cce summatim p̄
 stringimus q̄d p̄ anagogiam. **I**n
 ba p̄dicta euāgeliste n̄si designāt
Mare est sensualitas. lit⁹ eternitas
 venti passiones. pisces v̄ reptilia
 sensualia desideria et fantasmata
Spirit⁹ piscator. nauis ratiocina
 tio. retia studia m̄dana. zebede/
 us temporis flux⁹. mercenarij mū
 dani p̄hi. vocatio **J**esu diuina
 attractio. **D**iscari vero est supna
 turales vel diuinas inuestigare
 inuenire qz virtutes

Septima pars

Septima pars p̄cipa

lis agens de amore eius triplici p̄prietate et de raptu simul et extasi et a xxv. cōsideratione vsq; ad xl. Ordine vero xxv. cōsideratio ponit animā rationalē sine instinctu dei et amore nō posse ad finē debitam puenire

Rationalis spūs tanq̄ spi ritualis nauta p̄ Theologi am mysticā doct̄ non nisi vocāte dño et secretis afflatib⁹ ve lū mentis impellēte a mari sēsua litatis ad litus eternitatis hoc est a carnalib⁹ ad spiritualia non p̄t puenire. Et nō nisi p̄ ei⁹ amorē in deifico portu stabilit⁹ atq; solū datus d̄scit hoc ex precedenti similitudine satis p̄spiciū est ex his q̄ dixim⁹ in p̄cedētī cōsideratione. Nā cū ibi oñsū sit q̄ nō adq̄rim⁹ portū stabilē in deo p̄ solā cognitiōnez supest vt hoc fiat aliunde videlicet p̄ amorosā affectionē. p̄ hāc quippe cū deifico portu nō vnimur et ei adheremus dicente p̄p̄ba Mibi at̄ adherē deo bonū est Et rursus scriptū ē Qui adhe ret deo vn⁹ spūs ē Illud q̄q; cla rius elucescit ex p̄prietatib⁹ amo ris q̄rū tres ad p̄ns attingē satis erit. Amor enim rapit vnit satisfacit. Primo quidē amor rapit ad amatum vt inde extasim facit. Se cūdo amor iungit cū amato et q̄si vnū efficit. Tercio amor sibi suffi cit nec aliud p̄ter amare q̄rit. De his itaq; p̄prietatibus deinceps

De mystica

aliq̄ sūt p̄sequēda

Concl. xxxvi. explicat vim amoris put est vniti raptus et extasi p̄ p̄prias d̄ras exēplificando de paulo et exemplo naturali.

Amor rapit ad amatum et extasim facit. Et vocat̄ raptus in p̄posito mētis eleuatio v̄l potētia nature alicui⁹ su p̄ra inferiores potētias et actua tione ei⁹ in sua opatione cessatib⁹ v̄l debilitatis actib⁹ inferiorū po tentiarū. Vel rapt⁹ ē fortis actua tio et vehemēs in supiori potētia v̄n cessent operationes inferioris potētie vel ita debilitant̄ et ligantur vt supiorem in sua opatione neq̄q; impediāt. Porro extasim dicim⁹ speciem quādam raptus q̄ fit a p̄prietatē i supiori portione aie rationalis que spūs v̄l mens vel intelligentia nominat̄ dum mens ita in suo actu suspēsa est q̄ poten tie inferiores cessāt ab actibus suis sic q̄ nec ratio nec imaginatio nec sens⁹ exteriores imo q̄nq; nec potentie naturales nutritiue et augmētatiue et motiue possint exi re in suas p̄prias operationes. Distinguēdo igit̄ et q̄dā mō con trahēdo raptum contra extasim. Rapt⁹ est minoris efficacie in sus pendēdo vel impediēdo actū infe riorē. Inuenit̄ tamen etiā in omni potentia superioze respectu inferi orū. Extasis dō in sola mēte fit h̄ et actus inferiorū potentiarū non soluz debilitat sed tollit funditus

theologia

quod dum durauerit Paulus itaque exē
pli causa i suo raptu duo exprimit
que concurrunt i extasis descriptio/
ne Exprimitur enim potētia cogni
tiua est mens vlt̄ intelligētia et in
affectiua est apex mētis vel exscit
tilla Exprimit̄ secūdo cessatio oim
viriuz iserioꝝ ab actib⁹ suis alio/
quin quomō Paul⁹ nescisset an in
corpore vel extra corp⁹ fuisset Est
igit̄ extasis rapt⁹ mētis cū cessati
one oim opationum i inferiorib⁹
potētis Et hec p̄t rurs⁹ s̄b̄iuidi
s̄m duplicē vim mētis. vnā cog
nitiuā. ⁊ affectiā aliā Prima ex
tasis ē rapt⁹ in spū. secūda rapt⁹
extra spūm **N**isi forte aliē velim⁹
distingue hos rapt⁹ penes obie
ta vt rapt⁹ in spū dicat̄ respectu
intelligibiliū s̄b̄ deo et rapt⁹ sup
spūm respectu diuinōꝝ. ⁊ forte v/
tranq̄ acceptionez in scripturis
legim⁹ pmixtim Inuenim⁹ eni de
regina saba q̄ nō habebat vltra
spūm qm̄ admiratio vehemēs sus
penderat act⁹ oim potētiaz i ea
respectu eorū q̄ de sapiētia salo
monis fuerat cōtēplata Et h̄ p̄t
dici stupor vlt̄ spasmus **H**is itaq̄
plocutis de noie rapt⁹ et extasis
sup̄est indagare quō hec fiāt ori/
ginalit̄ p̄ amorē **C**ū igit̄ amor sit
radix aliaz q̄licūq̄ affectionuz
si oñderim⁹ q̄ affectō poti⁹ q̄ cog
nitio raptū agat p̄tēbit sufficientē
q̄d intēdim⁹ Est in p̄mis silitudo
amoris q̄ ad pōd⁹ que admodū
vn⁹ ex sapientib⁹ dixit **A**mor me⁹

CCCle

pond⁹ meū illo feroꝝ q̄cūq̄ feroꝝ
Oportet igit̄ q̄ amor sit trahēs ⁊
rapiens **F**erūtur itaq̄ graua ad
locuz stabilitatis et q̄etis sue tra
ctu q̄dam poti⁹ q̄ ex cognitione
hui⁹ cētri siue pōderis tēdētis ad
cētrū mūdi. **H** palā in grauib⁹ cog
nosētib⁹ que cessāte ōni sua cog
nitione nihilomin⁹ deorsū nō im
pedita ferūt **E**t licz amor p̄xim
qualez loq̄mur forte magis ha
bet de silitudine cū natura leuita
tis cui⁹ est supferri. tñ ipsa etiā leui
tas pōd⁹ q̄dam dici p̄t iuxta in
tentionē p̄nominati sapiētis **R**ur
sum exprimur in ferro q̄d dū affe
ctiuū p̄ magnetem capīt ad ipm̄
proxi⁹ sine cognitione **S**z et virtus
nutritiua nutrimētū graue sursuz
trahit nō opante ad h̄ cognitū
virtute **D**ehinc trāseam⁹ ad raptū
virtutū cognitiuarū

Cōs. xxxviij. Artū scribit ra
ptū imaginatio
nis in passionatis exēplificando

Raptus imaginatiōis sup
vires sētituas inferiores
fit p̄ amoris affectionem
Manifestū ē q̄ amoris vlt̄ deside
riū affectio p̄t tāta fitione virtutez
Imaginatiuā trahere vlt̄ rapere q̄
potētie inferiores sensuū exteriō
rū obiecta p̄pria eis opposita non
attendūt. **H** sup̄sit p̄hs ab experien
tia **E**t h̄ est rapt⁹ quidē p̄m⁹ in p̄
mo celi aie que raptū quid aliud
p̄ncipaliter efficit q̄ seruidū int⁹
desideriū rei p̄ imaginationē p̄e/
D a .i.

Sexta pars

setate neq; eni sola cognitio ima/
ginatiua pfundā fixationē facere
sufficeret **V**idemus hunc raptum
in philocaptis alijs q; plurimis
quos melancolicos et fatasticos
appellamus **E**t quibusdā repete timē
tib; et iratis aut vehementē zelāt
b; **S**ic aut imaginatio vel alie vi/
res superiores sup sens; exteriores
effertur et rapiuntur **S**ic econtra
constat animā quāq; sic detineri cir
ca sensationē exterioris objecti p
tactū gustū aspectūq; q; operatio/
nes potentiar; superiorū cessāt aut
impediūt **H**oc autē pprie nō dici
tur raptus s; tract; aut demersio
duz p potentia inferiorē superior
deorsū trahit et ab actu suo opel
litur cessare qd fit in nob; ex cor
ruptela nimis pccā heu faciliter et
frequēter

Consi. xxxviii. raptus vim
put est ira
tione sic in studiosis apparet os
tendit declarandum

Raptus rationis in actu suo
sup p tentias inferiores
fit p voluntatis amorē **F**e
cerūt h; pspiciū studiosi pscruta
tores regularū generalium in suis
artibus q; abstrahētes a motu et
materia vel spūalia meditātes q;
runt deducē et ratiocinari ex no
tis incognita q; aliquā volūtari
hmōi appetit; cessare fecit ab ope
rationib; suis nō tūmodo sēsūz
exteriorū vt nescirent quid ab ex
tra fieret s; etiam diuini fantastice

De mystica

ac imaginatiue sua actio denega
bitur **I**ta vt corporeū fantasma
nullū irrueret aut irrupere volēs
superiori rationis voluntatisq; diu
te pmeretur **P**lacuit h; in quibusdā
de quibus apud valerium maximū
nota est historia

Consideratio xxxix. est

de raptu mentali siue scintilla eius/
dem et solūmodo est magis per
fectorum

Raptus mentis supra po
tentias inferiores sepe fit
per passionis scintillā mē
ti cognitā v; appropriatā que
amor extaticus vel excessus men
tis nominat **M**anuducimur ex p
oribus raptibus q; sic crebriores
et faciliores sunt sic intelligibili
res inueniuntur qualiter mens i su
is actibus taliter effertur potest et
figi vt nulla inferiorū potentiar;
eam intus turbet imo per vim su
am affectiuā ita se ipas actuabit
q; vis sua intellectū vt sic neq; se
neq; alia recogitabit q; rationa
biliter cōcesso pmpissima sūt cō
sequēter ad intelligēdū omnia q;
doctores eleuatissimi nominatim
vt **D**ionys; tradiderūt de mysti
ca theologia **E**a insup q; dicūt fi
eri in sapientib; et deuotis vt sūt
extasis. mētis excess;. anagogica
ductio. raptus in tertium celū. diui
sio anime et spūs. **I**ntroductio in
diuinam caliginē exemplo moysi
Vel in sancta sanctorūz cū nube

regente instar aaron. Quid etiam amor vehemens mentē id ē quid mors anime viuente spiritu quid nox illuminatiua tenebrarū quid mors rachel in partu beniamin quid anagogica conuersio iordanis retrosum intelligentie se p̄sentabunt et similia

Octaua pars principa

lis agit de vi amoris qui amantē vnit cū deo ac stabilem facit ac re quiescere vsq; ad finē p̄mi tractatus **O**rdine vero est cōsideratō. xl que remouet varios vnionis modos et puenit ad illum quē etiam ostendit qui aiā dicit deo vnire

Amor vnit amantē cū amato ac p̄inde hūc stabilire ac sistere facit cuz illo: hec dca est scda amoris p̄prietas **P**ro cuius intellectu loquēdū est aliqd de modis vnionū varijs et diuersis **S**ed cū hec vnio de qua loqui mur non corpalis est sed spūalis de corpilibus vnionib⁹ nihil hic dicēdū est **U**niones autē spūales inuenim⁹ vt per inhesionē. p̄ infor mationē. per actuationē. p̄ assistentiam p̄ncipalitatē. per illapsū p̄ sustentationē ypostaticam vbi p̄les nature in vna p̄sona oueniūt **S**ed omniū sup̄ma vnio est in diuina eētia seu natura in qua tres p̄sone sūma vnitate subsistūt **S**z has vniones tanq; huic p̄posito min⁹ cōuenientes relinq̄mus **H**ec vero vnio amātis cū amato ab aristo.

in ethiel. tangit vbi ait amicus ē alter ego cuius vnionis ratio exp̄ mi videt cū ab eodē dicitur **A**mi corū est idē velle et idē nolle. spūs ergo noster cū deo adheret per in timū amorē vnus spūs est cuz eo per volūtatis cōformitatē. sol⁹ enī amor p̄fectus et perfecte deo ad herēs. veraciter orat sic fiat volūtas tua sicut in celo et in terra et qui sic orat orat vtiq; in spiritu et veritate sicut orandū esse veritas docuit in euangelio **N**am et ipse patrē orauit dicēs verūtamē nō sicut ego volo s; sicut tu **I**taq; qui sic vnitur deo et adheret per amorem volūtatis cōformitatē vtiq; stabiliē in eo **A**d quod traduci potest illud psalmiste absorpti sūt iuncti petre iudices eorū id est in deo totaliter stabiliti

Cōsideratio. xli. agit de er

rozibus circa transformationem anime in deū et quid sit et quomō etiaz cōpletur exemplis ostendit et rationibus.

Amorosa vnio mentis cuz deo que fit per theologiā mysticā congrue transfor matio nominat sicut brūs dionysius et sancti p̄res locuti sūt sed in explicatiōis modo varietas inuenitur **F**uerūt enī qui dicerent sp̄m rationalē dū p̄fecto amore fertur in deū deficere penitus a se ac reuertī in ydeā p̄p̄riā quam habuit immutabiliter ac eternalit̄ in deo

Octaua pars

iuxta illud **Job.** qđ factū ē in ip̄o
vita erat **D**icit ergo qđ talis aia
p̄dit se et esse suū et accipit veruz
esse dñū sic qđ iam nō est creatura
nec per creaturaz videt aut amat
deū sed est ip̄e deus qui videtur
amat. **H**āc insaniā voluerūt aliq̄
trahere ex v̄bis bernardi. in epla
ad ffes de mōte dei. hāc etiā n̄
fuit ponere almaric⁹ hereticus ab
ecc̄ia cōdemnatus quē p̄t̄ea aug⁹
in hereses noiauit et numerauit
Hāc etiā n̄sus ē renouare auctor
illi⁹ tractatus cuius titul⁹ ē de or
natu sp̄ialiū nuptiaz cui⁹ initū ē
Ecce sp̄sū venit exite obuiam ei
Cōn hūc errozē sc̄psi dudū quan
dā eplam licet in alijs sc̄ptis eius
hūc errozē correxisse videat. ponē
do qđ aia talis semp remanz in eē
suo p̄prio qđ habet in suo genere
sed dicit t̄mō similitudinarie trans
formari sic amatorū dicimus cor
vnū et aiam vnā qđ vtiq̄ cōcedi
mus **F**uerūt aliq̄ ponētes qđ amor
creature ad deū nihil est aliud qđ
de⁹ et ita qđ sp̄s rōnalis fōzliter
amat deū per sp̄m sc̄m **I**hec op̄io
imponit maḡo s̄tiaꝝ quā iō do
ctores nō tenēt qz nō posuit fōm
aliquā dilectiōis actualis vel ha
bitualis q̄si mediā ad diligenduz
deū esse n̄cariā **N**am si hoc addi
disset. et resoluisset qđ dicit hec p̄
positio p. duz ait qđ de⁹ diligereē
per sp̄m sanctū **N**ā hec p̄positō di
cit cām exemplarē tūc positio sua
c̄pletior et irrep̄hensibilior fuisset
Fuerūt aliq̄ qui per similitudines rep

De mystica theologia

tas in corp̄alibus voluerūt hanc
vnionē sup̄naturalē sp̄ialez trans
formationē reddere clariozē **D**i
xerūt enī qđ aia sic vnitur deo et in
ip̄m trāssormat. qđadmodū si gut
ta aque mittat in doliū fortē vini
Illa nāqz gutta tūc p̄dit eē p̄p̄iū
conuertitur qz totaliter in alienuz
velut etiam cibus per nutritionēz
conuertatur in cibatum iuxta il
lud qđ aug⁹ loquit̄ in p̄sona dñi
Cibus sū grandū crede qđ mādu
casti. nō tu me mutabis in te sicut
cibū carnis tue sed tu mutaberis
in me **M**emini me legisse qđ ad p̄
dicatōez p̄fate similitudis deuota
quedā mulier sic exestuauit sic ex
arsit inf̄secus qđ c̄cepto sp̄i sese
nō capiens ip̄a velut mustū nouū
absqz spiraculo ruptis venarum
neruoz vinculis vitā cū sanguine
tradiderit **T**raducit̄ aliqui v̄biz
deuoti bernardi in de p̄cepto qđ
dispensatione ad hūc sensū dū ait
qđ verius est aia vbi amat qz vbi
animat q̄si videlz amādo sez cor
pus deserat ac in deū suū tota p̄
transeat **V**erū hec similitudo de
ficit habet qz plurimū de dissimili
tudine alioq̄n redirem⁹ ad errozē
p̄rius commemoratum. non enim
p̄dit aia in hac vnione suū esse p̄
p̄rium sicut gutta aque desinit per
corruptionē qm alteri⁹ generatio
subsequit̄ **R**ursus p̄pter eandē ra
tionē similitudo transbationis qđ fit
in b̄ndictō sac̄mento nō satis est
idonea ad explicandū transbatio
nem amātis in deū amatū **A**udu

cunt aut alij similitudinē ferri can-
dētis seu carbonis igniti vbi car-
bo et ferrū remanēt sub esse pprio
Induūt tamē quasōā pprietates
ignis seu calor. incorpati⁹ quasi
pprias perdūt vt frigiditatē. s. ri-
gozem et nigredinē sic qd ferruz il-
lud candēs videt eē totalitē ignis
Sic p̄terea aer illuminatus incor-
porat in se lumen solis ita vt ex ae-
re et lumine vnū fieri videatur. sic
ferrū affectiuū per magnetē indu-
it magnetis pprietatē vt videlicet
ferruz aliud ad se valeat trahē sic
vapor qui est sbstantialiter aqua
leuitatē accipit et quandā ex calo-
re aeris conditōnē **D**ant alij simi-
litudinē generalitē pro pfate vnio-
nis manuuctione de vnione ma-
terie ad formaz seu pfectibilis ad
suū pfectm̄ **C**ōstat nimirū qd ma-
tia añ susceptionē forme imperfecta est
et sine decoē sine vtute sine actiōe
detur ei forma mox venit ad pfe-
ctiōnē iuxta forme sibi vnite pprie-
tatem **S**ic anima p̄us q̄ vnatur
deo per viuificuz amorē manet in
quadā morte spiritali sine decoē
sine vtute ad adus viuificos me-
riti vite eterne **S**i at deo diungat̄
tanq̄ sōtali toti⁹ vite p̄ncipio dat̄
sibi vita quedā diuina. nō quidez
per formalē inhesionē dei ad ani-
mā. hoc enim repugnat diuine pfe-
ctiōni sed per illapsū quendā in tu-
more spūalem seclusa imperfectione
qualibet et hoc mediante amore
tanq̄ qualitatiua ⁊ armonica. dis-

positione quōdāmodo p̄portionabilic
sicut dispositio materie p̄requirit̄
nec tamen sufficit ad humane for-
me susceptionē **P**remissis igit̄ his
similitudinib⁹ dicamus cōsequētē
ad eas qd amor sicut calor nat̄az
habet cōgregādi seu vnēdi omo-
genea sicut etiā separat et diuidit
etherogenea **C**ōstat at qd spūalia
cū spūalib⁹ omogenitatē quōdā. i.
similitudinē seruāt ad inuicē ⁊ a cor-
poralib⁹ seu terrestrib⁹ sint dissimila
Omne igit̄ qd i homie reperitur spi-
rituale vel diuinū segregat̄ quōdā-
modo per amorē vnificū ab omī
eo qd terrestre est atqz corpēū sic
fit ibi diuisio spūs et anime. i. spiri-
tualitatis et aīalitat̄is et sensuali-
tatis et sepatur p̄ciolū a vili ⁊ qz
dei spūs est similitudo est cā vnionis
p̄piciū ē cā rōnalis. sic depura-
tum ⁊ defecatū vnū spūi diuino
q̄a videlz sūlis efficit̄ cuz deo **A**d-
damus tñ alterā hui⁹ vnōis cām
ad ea q̄ ad corpus ipm̄ respiciunt
Spūs itaqz sic assimilat⁹ deo sic
qlificat⁹ et affectus p̄ amorē qlifi-
cat et afficit cōnter corpus pprium
tanq̄ suū formabile si est ma-
tiale per redūdantiā spūs ad corpus.
Quo fit vt corp⁹ ppriū sic hituatū
et affectū induat et gerat quōdam
pprietates ipius spūs pprijs vel
derelictis. **I**nde est dēm aristotl.
in xtuoso inq̄t omīa cōsonāt rōni
Sic ego spūs n̄ tract⁹ a deo tra-
hit cōsequētē ea que corp̄is sūt ac-
p̄inde resultat vnio mirabil⁹ spūs

Octaua pars

ad deū et corporis ad spiritū

Cōsideratio. **elij.** quietem anime in deo s̄m̄ triplicē ipsius tensionem ostendit. put̄ scē trinitati similitudinariē quōdāmodo in eadē stabilita

D Er p̄dictā amozosā vntionem in qua mystica theologia cōsistere videt̄. aia quietat̄. faciat̄ et stabiliē. q̄d facile est in p̄mis ex p̄iori deducere. Nam cū res quelibet sit in quiete dū p̄fectionē suā adeptā est illi q̄z diūcta. et sp̄s noster cū vnitur et cōiungit̄ sūmo p̄fectibili per amorem p̄fectū vt exinde quietetur facietur et stabiliat̄ n̄cē ē. Sic mat̄ia in forma habit̄. sic lapis in cētro positus. sic res quilibet in adepto fine suo quietat̄. **A**ia q̄ppe rōnalis dū diūgit̄ et vnitur deo copulat̄ suo sūmo bono. Est enī de' sūmū bonū eius ē centrū ei' finis tota q̄z ipsius p̄fectio quō ergo aliud ip̄a requireret aut ad aliqd̄ aliud vlti' inhiaret? Porro in ip̄a aia cōsidero tres tendētias p̄ncipales p̄portionabiliē ad triplicē vim ei' siue potentiā quaz vna est concupiscibilis alia rōnalis tertia irascibilis nomiat̄. concupiscibilis tendit in bonū. rōnalis in verū. irascibilis in arduū. Sic aia per has vires tendentiā habet in b̄ndictā et sanctā trinitatē. Nimirū q̄a ad eā et ei' similitudinē facta est eius q̄z imago cōstituta. **A**tribu m' itaqz spiritui sancto bonitatē et ad hanc tendit

De mystica theologia

vis cōcupiscibilis. attribuimus filio veritatē et ad hanc tendit vis rōnalis attribuim' p̄ri potentiaz maiestātē et gl̄iam et ad hoc tendit vis irascibilis. **O**portz igitur vt in his viribus sociatis per diūctōz cuiuslibet cū suo sūmo appetibili aia rōnalis totalit̄ faciet̄. quietē et stabiliat̄. nā si delectatio in bono cōuenienter et voluptatis suauitate querit̄ q̄o de aie voluptate beata maxie sentiendū est? **A**udiam' q̄o p̄pha dicit ad d̄m̄ **T**orrēte voluptatis tue potabis eos. **O**m̄is at̄ delectatio in infimis plus aloes q̄z mellis habet inq̄t satiricus. līngit enī mel in sentibus et vrticis. p̄pter q̄d recte dicit boetius habet hoc voluptas q̄ stimul' agit fruēt̄. **S**i p̄terea q̄rit veritatē. cognitō ouertat̄ asp̄cus ad d̄bū d̄m̄ velut ad artē p̄mā cui' exēplar vep̄ est esse verū. **S**i deniqz potentia si glōria si opulētia si dignitas q̄rat̄. hec om̄ia est deus anime eum diligenti quia est merces sua magna nimis in quo et om̄ia se posse glōriat̄ ap̄ls. **O**m̄ia inquit possū in eo qui me confortat. **D**e' ergo finis est anime et eius vltima p̄fectio ip̄e est velut centrū et loc' naturalis omnū desiderioz suozum. **D**ū ergo in se deficit anima i salutare dei velut ad nihilum redacta nulli iam alteri nec sibi inuitat̄ sed soli deo vt sue dulcedini vt sue veritati vt sue glōrificatiōi dicēs pro primo Renuit cōsolari anima

theologia

mea memor sui dei et delectat⁹ sū
Dicens pro scdo nihil arbitrat⁹
sum me scire nisi **J**esum xpm fact⁹
stultus ppter ipsum. dicēs pro ter
tio vtinā qui gloriatur. in domino
glorief. ac p inde nō habens quo
vltius tendat aut quid vltra re
quirat quietat anima in deo atqz
stabilif. possidens in eo omnia cete
ra qz contemnens atqz paruipen
dens **P**ossent ad hec explicanda
verba magis ac magis. sine fimo
multiplicari sed apud exptos hec
pauca vident sufficere **N**ā in exp/
tis siue rudibus vel qui laboriose
possūt hūano adminiculo excitari
vt animū ad amandū exercitarēt
nulla vnqz vba ad hoc plene ca
piendū satis erunt

Cōsideratio. elij. agit de
sa orōne et eius pprietate eā etiā
diffinit fm traditionē magnorum
virozū studiosissime.

Proprietates amoris et cō
ditōdes ac mystice theolo
gie q̄ s̄ dicte sunt etiā ora
tioni perfecte cōuenienter ascribi
possunt **H**ui⁹ ratio ē qz in anima
orēplatiua amor et mystica theo
logia et oratio pfecta aut idē sūt
aut se inuicē psupponūt **N**ā vt pa
tet ex supra dictis mystica theolo
gia est cognitio expimentalis ha
bita de deo per diuinctionē affect⁹
spūalis cū eodem dū scz impletur
illud apli **Q**ui adheret deo vnus
spiritus est que nimirū adhesio fit

CCCCxiij

per extaticū amorē teste brō dio/
nyfio. **R**ursus hec eadē mystica
theologia dicitur sapientia prout
inter dona reponitur a sapore scz
quasi sapida scientia **V**ocatur p
terea a diuino dionysio irrōnalis
et amens sapientia eo q̄ superat
rationē ac mentem transiliens in
affectum. non qualēcunqz s̄ purū
ipiqz mentali intelligētie correspō
dentē quo affectu videtur deus a
mundis corde **V**idēt inquā quia
sentitur et gustat iuxta pmissionē
xpi beati mūdo corde qm̄ ipi deū
videbunt et fm̄ illud gregorij in
omel amor ipse notitia ē **N**ūc dō
recogitemus de quo incepit consi
deratio. quid enī ē aliud oratō p/
fecta qz hui⁹modi experimētalis
et affectualis cognitionis notitia?
Oratio quidē describitur q̄ est ele
uatio mentis in deum per pium et
humilem affectum ecce q̄ oratio
transcendit mentē et spiritum pro
quāto mens et spiritus dicūt vim
cognitiuā intellectuā. transit enīz
supra per desiderium per pium
et humilē affectum sed qualez affe
ctum. affectum vtīqz mentalē aut
intellectualem supmū et non soluz
sensualem aut rationale alioquin
non esset oratio perfecta qualem
loquimur et qualem describit apo
stolus cū dicit **O**rabo spū orabo
et mente. spiritū ibi pro vocis in
spiratione. mentē vero pro supio
ri anime portione accipit. orō enī
solū in voce aut imaginatiōe dīsa/
n a e

Octaua pars

ta caret suo perfectionis complemēto transeat necesse est ad mentē et cor quemadmodū dicebat dauid ad dñm **I**nuenit seruus tuus cor suū vt ozet te **S**icut p̄trea mos eccl̄iasticus habz hortari populū ante ordē vel gratiaz actionē ⁊ dicere **S**ursū corda **R**ecte quidez hoc facit ne p̄phica illa maledictiōne notaret que dicit popul⁹ hic labijs me honorat. cor autē eozuz longe est a me **H**āc br̄s **A**nthonius heremicola hanc ceteri eleuati p̄senserūt dicētes **O**rdni nō in strepitu vocū non in cōpositōne verboz sed in affectione piōzū purozumqz desiderioz ita vt crebro nesciat ozans nec intelligat se aliqd̄ postulare **S**icut docet **A**nthoni⁹ **Q**uare hoc? quia sup̄ se per intellectuz nequaqz mens sic affecta reflectit. nequaqz cōponit aut diuidit h̄ puro simpliciqz actu desiderij vel amoris in eo quod est om̄ne bonū fert pausat soporat q̄si dicens cū p̄ph̄a **I**n pace in id̄ ip̄m dormiā ⁊ requiescā **E**t premillis elucescit clarius qz mystica theologia et orō perfecta in hoc cōueniūt qz vtraqz ponit in vi affectiua sup̄iore et qz vtraqz est resp̄cū primi et summi boni **E**t est ip̄us amor quidē purus aut ip̄m cōcomitans vel gignens vel supponēs cui amoris p̄prietates quas supra posuimus vtiqz conueniūt

Cōsideratio. ⁊ lūq. orōis perfe

de mystica

tionē. et vbi eius qz effectū et p̄stinctū orantis quam pro quibus offertur ponit et ipsius processum quo ad precellentia

O Effectio seu felicitas aie rōnalis pro vita p̄nti magis in oratione p̄fecta seu theologia mystica qz in cōtemplatione intellectiua reponit **C**ontemplatio nanqz si nude cōsideretur s̄n dilectione vel affectu subsequente iam arida est inquieta est curiosa ingrata inflata est **D**eniqz sic longe ab illa pace que exuperat oēm sensum **Q**ua p̄pter cōcludere fas ē qz schola ozandi laudabilior ē ceteris paribus qz schola l̄ras cōcendi. quēadmodū schola religionis pro affectu/excellit scholā eruditōnis pro intellectu **P**roin laus orōnis extatice seu p̄fecte colligitur ex ordine suo quadruplici videlz ex ordine ad deū ad p̄p̄iū subiectum ad primū et ad inimicū **P**rimo quidē ad deū qm̄ sibi soli dat gloriā ad orationē gr̄az actionē et honorē eū sibi amicū cōcilians **D**e inde per legē amicitie quod ē idem velle ⁊ nolle ip̄a quod petit accipit et quod q̄rit inuenit sibiqz pulsanti aperit. non sic intellectio aut queuis alia opatō **S**ecdo orō subiectū p̄p̄iū qd̄ inhabitat. purgat. p̄ficat. illuminat quietās ip̄m satians atqz stabilens **T**ertō orō iuuat primū nō vnū aut duos h̄ totū corpus ecclesie mysticū viuifico quodā influxu nutrit et capa

theologia

cissimo quodā matēne beniuolē/
tie sinu omnia ecclesie mēbra. sua qz
opera cōplectitur. offerēs ea deo
et pro his supplicans et impetrās
tanqz questuaria gratissima p in/
digētis inopū spiritaliū suble/
uandis et pro elemosynis grarū
querendis atqz impetrādis in ma/
gno ac miserabili hospitali hui⁹
mundi imo et carceris et penalis
purgatorij. Huic operi nulla exte/
rior admonitio nulla p̄sus cōpa/
rabilis exercitatio potest in effica/
ciam coequari. Nimirū q̄a frustra
hec omnia fiunt et vane si non ad/
uenerit oratio iūcta charitati. Po/
stremo nihil ita sicut oratio vires
inimici seuentis p̄terit. nihil ita
tendiculos laqueoz suozū euacu/
at et ostendit. Alioqn non dixisset
p̄pha oculi mei semp ad dñm qm̄
ipe euellz de laqueo pedes meos.
Et iterū p̄uidebā deū in cōspectu
meo semp qm̄ a dextris est mihi
ne cōmouear. Et Rex Josaphat
ad deū. Cum ignozam⁹ inquit qd
agere debeamus hoc soluz habe/
mus residui vt oculos n̄ros ad te
dirigam⁹. Quocirca bene iubebat
dñs. oportet semp orare et nō de/
ficere. Semper autē orat. semper
oculos ad deū habet qui semper
pio hūili qz affectu desiderat. De/
niqz de orōne quā cū vera sapien/
tia et mystica theologia suenire
dixerimus de eius quoqz virtute
et conditionibus ac p̄rietatibus
copiosus hoc loco sermo posset in

CCCCIij

cidere sed de his remitto ad ea q̄
sancti ⁊ doctores saluberrime tra/
diderūt ⁊ p̄cipue hugo de sancto
victore in tractatu suo quem de
orōne cōpendiosissime ⁊ subtilissi/
me cōposuit. Cuius est hoc iniciū.
Quo studio quo vt affectu oran/
dus sit deus ⁊c. Legatur Guilhel/
mus parisiē in libello qui rheto/
rica diuina intitulat. Legant ⁊ ce/
teri qui orōnis p̄rietates vtilita/
tes et quibus excludit quibus qz
impeditur doctissime tradiderūt.
Sup̄est vt de practica theologie
mystice in sequentibus p̄sequamur

Explicit prima pars de mystica
theologia venerabilis et egregij
sacre theologie p̄fessoris Magri
Jobis Gerson Cancellarij olim
eccie Parisiē magi. speculatiue
qz practice data.